

”Tulipa paljon hyödyllistä tietoa”

Toisen asteen startti -kesätyöjakson suunnittelu ja toteuttaminen päiväkirjamuotoisena opinnäytetyönä

Heli Aaltonen

Opinnäytetyö, AMK
Helmikuu 2022
Sosiaali- ja terveysala
Kuntoutuksen ohjaaja, AMK

Aaltonen, Heli

”Tulipa paljon hyödyllistä tietoa”. Toisen asteen startti -kesätyöjakson suunnittelu ja toteuttaminen päiväkirjamuotoisena opinnäytetyönä.

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Helmikuu 2022, 59 sivua.

Sosiaali- ja terveysala. Kuntoutuksen ohjaajan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Verkkojulkaisulupa myönnetty: kyllä

Tiivistelmä

Nuorten kouluttautuminen ja sitä kautta työllistymisen edistäminen ovat ajankohtaisia aiheita yhteiskunnallisessa keskustelussa. Elokuussa 2021 tuli voimaan oppivelvollisuuslaki, jonka mukaisesti peruskoulun päättävät nuoret ovat jatkossa oppivelvollisia 18-ikävuoteen asti. Nuorten koulupudokkuutta ja syrjäytymisriskiä voidaan ehkäistä oikea-aikaisella ohjaamisella ja valmistautumalla nivelvaiheen muutoksiin.

Kehittämistyönä toteutetun opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja kehittää kunnan palveluna järjestettävää, peruskoulun päättävälle nuorille suunnattua, starttijaksoa. Tavoitteena oli kehittää Toisen asteen startti- kesätyöjakso, jonka avulla edistetään nuorten sopeutumista toiselle asteelle siirtymässä ja tuetaan opiskelupaikan vastaanottamisessa. Tavoitteena oli kehittää toimintaa, josta nuoret saavat kesätyöpalkan ja työkokemuksen lisäksi myös hyödyllistä tietoa tulevista toisen asteen opinnoista. Opinnäytetyön avulla haluttiin selvittää, mitä asioita tulee huomioida kehittämisprosessin eri vaiheissa työntekijän ja osallistujan näkökulmasta.

Kehittämistyö toteutettiin päiväkirjamuotoisena opinnäytetyönä mukaillen autoetnografista tutkimusotetta. Aineisto muodostui tekijän kirjoittamista päiväkirjateksteistä, joita kirjoitettiin yhdentoista viikon ajan. Päiväkirjatekstejä kertyi yhteensä 29 sivua. Aineisto koostui päiväkirjatekstien lisäksi myös osallistujien täyttämistä palautekyselyistä. Aineiston analyysi aloitettiin päiväkirjatekstien välittömässä viikkoanalyysissä ja jatkettiin aineiston valmistumisen jälkeen sisällönanalyyseinä.

Tulokset osoittivat, että osallistujan näkökulmasta hyödyllisintä oli erityisesti tuleviin opintoihin liittyvän tiedon saaminen, tutustuminen muuttuvaan koulumatkaan sekä tulevaan oppilaitokseen. Työntekijän näkökulmasta tärkeää oli ikäluokan nuoriin tutustuminen, tuen tarjoamisen ja avun antamisen mahdollisuus niin toiminnan aikana, kuin sen jälkeenkin. Toisen asteen startti -kesätyöjaksoon osallistuneista nuorista kaikki aloittivat toisen asteen opinnot ajallaan.

Kehittämistyön myötä luotiin uudenlainen tapa tukea nuoria nivelvaiheessa. Ryhmämuotoisena toimintana kesätyöjakso vahvisti nuorten osallisuutta ja mahdollisti vertaistuen saamisen. Toisen asteen startti -kesätyöjakso on sellaisenaan hyödynnettävissä kunnassa tulevinakin vuosina.

Avainsanat (asiasanat)

Toisen asteen koulutus, nuoret, ohjaus, ryhmätoiminta, nivelvaihe, kesätyö

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

Aaltonen, Heli

"A handful of useful information". Planning and implementation of the upper secondary education start -summer work period as a journal thesis.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, February 2022, 59 pages.

Social Services and Health Care. Degree program in Rehabilitation counseling. Bachelor's thesis.

Permission for web publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Educating young people and thereby promoting employment are burning topics in social discourse. In August 2021, the Act on Compulsory Education came into force, and therefore young people leaving primary school are currently compulsory until the age of 18. Young people school drop-off and risk of exclusion can be prevented by guidance and preparation for transition point.

The purpose of the thesis was to plan, implement and develop a start period for the young people who finish primary school as a municipality. The aim was to develop an upper secondary education start- summer work period to promote youth adjustment and support the reception of a place of study. The aim was to develop activities from which young people receive summer work pay and useful information on future studies. The thesis was made to find out what issues should be considered at different stages of the development process from the perspective of the employee and the participant.

The development work was carried out as a journal thesis to paraphrase an autoethnography study. The material was formed from journal texts written by the author, which were written for eleven weeks. A total of 29 pages of diary texts were accumulated. The material consisted not only of journal texts but also feedback surveys completed by participants. The analysis of the data began in immediate weekly analyses of journal and continued as a content analysis.

The results showed that from the participant's point of view, the most useful was getting information related to future studies, getting acquainted with the school transport and the educational institution. From the employee's point of view, it was important to get to know young people and the possibility of providing support. All participants began upper secondary education on time.

With the thesis, a new way of supporting young people at the joint stage was created. The summer period strengthened inclusion and allowed peer support to be received. The upper secondary education start - summer period will be available for use in the municipality in future.

Keywords/tags (subjects)

Secondary education, young people, guidance, group activity, transition phase, summer employment

Miscellaneous (Confidential information)

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Kehittämistyön toimintaympäristö	4
2.1	Kehittämistyön tausta	4
2.2	Kuntatason toiminnan tausta.....	5
2.3	Kehittämistoiminnan kuvaus ja rajauksen perusteet	6
2.3.1	Opinnäytetyön kohderyhmän kuvaus	6
2.3.2	Nuoruusiän kehitystehtävät	7
2.3.3	Syrjäytyminen nuoruusiän haasteena	7
2.4	Nivelvaihe peruskoulusta toiselle asteelle.....	8
2.4.1	Nivelvaiheen huomioiminen.....	8
2.4.2	Nuorten tukemisen lähtökohdat	9
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	10
4	Lähtökohdat ja toteutus	11
4.1	Päiväkirjamuotoinen kehittämistyö	11
4.2	Aineiston keruu ja kuvaus	12
4.3	Aineiston analysointi	13
5	Tulosten muodostuminen	15
5.1	Päiväkirjatekstit	15
5.1.1	Seurantaviikko 13	15
5.1.2	Seurantaviikko 14	17
5.1.3	Seurantaviikko 16	18
5.1.4	Seurantaviikko 18	21
5.1.5	Seurantaviikko 19	24
5.1.6	Seurantaviikko 20	25
5.1.7	Seurantaviikko 21	27
5.1.8	Seurantaviikko 22	29
5.1.9	Seurantaviikko 24	29
5.1.10	Seurantaviikko 31	38
5.1.11	Seurantaviikko 32	43
5.2	Palautekysely nuorille	44
6	Tulosten yhteenveto	45
6.1	Suunnitteluvaihe	45
6.1.1	Työntekijän näkökulma.....	45
6.1.2	Osallistujan näkökulma.....	46

6.1.3	Jatkosuositukset	46
6.2	Käynnistysvaihe	46
6.2.1	Työntekijän näkökulma.....	47
6.2.2	Osallistujan näkökulma.....	47
6.2.3	Jatkosuositukset	47
6.3	Toteutusvaihe.....	48
6.3.1	Työntekijän näkökulma.....	48
6.3.2	Osallistujan näkökulmasta	49
6.3.3	Jatkosuositukset	49
6.4	Päätämisyvaihe	50
6.4.1	Työntekijän näkökulma.....	50
6.4.2	Osallistujan näkökulma.....	50
6.4.3	Jatkosuositukset	50
7	Pohdinta.....	51
7.1	Päiväkirjamuotoisen menetelmän arviointi.....	51
7.2	Eettisyys ja luotettavuus toiminnan lähtökohtana	52
7.3	Johtopäätökset ja jatkosuositukset.....	53
	Lähteet	56
	Liitteet	59
	Liite 1. Palautekysely.....	59
	Kuviot	
	Kuvio 1. Tunnekortit startin alussa.	30
	Kuvio 2. Hyppyruudun reunat valmistuu yhteistyössä.	33
	Kuvio 3. Nuorten palaute ensimmäisen viikon päätteeksi.	36
	Taulukot	
	Taulukko 1. Esimerkki aineiston analysoinnista.....	14

1 Johdanto

Peruskoulun päättävien nuorten kouluttautumisastetta pyritään lisäämään ja tavoitteena on, että jokainen heistä siirtyisi toisen asteen koulutukseen. Valtakunnallisten, erilaisten ajankohtaisten toimenpiteiden kautta pyritään ehkäisemään nuorten syrjäytymistä ja lisäämään heidän kouluttautumistansa. Uudessa oppivelvollisuuslaissa nuorten oppivelvollisuusikää nostettiin 18 ikävuoteen asti elokuussa 2021. Uuden lain myötä nuorille suunnattua ohjausta lisätään ja kehitetään. (Elinikäisen ohjauksen strategia 2020, 20.) Oikea-aikaisen ohjaustoiminnan avulla voidaan vaikuttaa myönteisesti nuoren elämäntietoon, muun muassa sujuvoittamalla siirtymäkohtia ja tukemalla kouluttautumista. Yksilöllisen hyödyn lisäksi, eri hallintokuntien tekemän ohjaustoiminnan avulla voidaan vastata myös yhteiskunnallisiin tavoitteisiin. (Elinikäisen ohjauksen strategia 2020, 24.)

Koulupudokkuutta ja koulutuksen keskeyttämistä pyritään ennalta ehkäisemään madaltamalla siirtymää peruskoulusta toiselle asteelle ja valmistautumalla tuleviin muutoksiin. Valmistautuminen toisen asteen koulutuksen aloittamiseen lisää onnistuneen siirtymän mahdollisuuksia. Nuorten nivelvaiheen seuranta lisää mahdollisuuksia ohjata ja tavoittaa nuoria. (Linna, Hätälä, Lankinen, Mäkeläinen, Pirhonen, Tallqvist, Virnes, Blom, Hirvonen & Olenius 2005, 69.)

Opinnäytetyö, aiheenaan nuorten tukeminen peruskoulusta toiselle asteelle siirtymisessä, on yhteiskunnallisesti ajankohtainen ja tärkeä. Kehittämistyönä toteutetun opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja kehittää kunnan palveluna järjestettävää, peruskoulun päättävillä nuorille suunnattua, starttijaksoa. Tavoitteena oli kehittää uudenlainen Toisen asteen startti- kesätyökokonaisuus, jonka avulla edistetään nuorten sopeutumista toiselle asteelle siirtymisessä ja tuetaan opiskelupaikan vastaanottamisessa. Tavoitteena oli kehittää toimintaa, josta nuoret saavat kesätyöpalkan ja työkokemuksen lisäksi myös hyödyllistä tietoa tulevista toisen asteen opinnoista. Kehittämistyö pohjautui kunnassa edellisenä vuonna olleeseen Ammattistartti -jaksoon.

Opinnäytetyö tehtiin kehittämistyönä pienehkön kunnan työllisyyspalveluille ja opinnäytetyön tekijä osallistui toimintaan työsuhteisena ohjaajana. Toimeksiantajakunnan työllisyyspalveluihin sisältyy hallinnollisesti myös etsivä nuorisotyö, jonka toimintana järjestettiin kesällä 2021 Toisen asteen startti -kesätyöjakso. Kehittämistyö toteutettiin päiväkirjamuotoisena opinnäytetyönä mukailien autoetnografista tutkimusotetta. Päiväkirjatekstejä kirjoitettiin yhdentoista viikon ajan jokaisena työpäivänä, jolloin toimintaa suunniteltiin tai toteutettiin. Tutkittava aineisto muodostui

suurelta osin päiväkirjateksteistä, mutta kehittämistyön tuloksissa hyödynnettiin myös starttijak-solle osallistuneiden nuorten antamaa palautetta. Toimeksiantajakunta mainitaan työssä nimettömänä, jotta toimintaan osallistuneita ei tunnisteta.

Kehittämistyönä toteutettu Toisen asteen startti -kesätyöjakso on kuntoutuksen ohjaajalle oivallinen työmuoto, jossa toiminta mahdollistaa osallistujien asioiden edistämisen ja tukemisen. Kuntoutuksen ohjaaja kesätyöjakson ohjaajana pystyy hyödyntämään monipuolista palvelujärjestelmätuntemusta, ohjausosaamista sekä palveluohjauksen ja asiakkaan arjen hallinnan tukemiseen liittyvää osaamista.

2 Kehittämistyön toimintaympäristö

2.1 Kehittämistyön tausta

Nivelvaihe peruskoulusta toisen asteen koulutukseen on täynnä muutoksia ja siirtymävaiheen onnistumiseen vaikuttaa moni asia. Erityisesti vaikeuksien ja haasteiden kasaantuminen kasvattaa riskiä jäädä pois koulutuksesta. (Linna ym. 2005, 10.) Ilman koulupaikkaa jääminen ja koulutuksen keskeyttäminen lisäävät riskiä jäädä työmarkkinoiden ulkopuolelle. Kouluttautumisen puolestaan on todettu olevan yhteydessä nuoren yleiseen hyvinvointiin ja vähentävän syrjäytymisriskiä. Epäsuorasti kouluttautuminen lisää nuoren hyvinvointia monella elämän eri osa-alueella. (Huttunen & Pekkarinen 2016, 1–3.) Nuorten palvelujen kehittäminen nousee esille niin hallitusohjelmassa, kuin palveluiden järjestämisen suunnitelmissa. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on nostettu yhdeksi pääteemaksi nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja heidän osallisuutensa vahvistaminen. (Hallitusohjelma 2019.)

Hallitusohjelman teemoissa nousee esiin juuri niitä asioita, joiden edistämiseen pyritään myös et-sivän nuorisotyön ja työllisyyspalveluiden toiminnassa. Kuntoutuksen uudistaminen – Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelmassa (2020, 26) puolestaan nostetaan esiin kouluikäisten kohdalla toimintakyvyn arviointi kouluterveydenhuollossa, mutta myös tarpeen mukaan muun henkilöstön osalta. Tulevaisuuden terveyskeskus – ohjelmassa syrjäytymisen ehkäisyyn vastataan kehittämällä asiakas- ja palveluohjauksen matalan kynnyksen palveluja (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 29).

Uusi oppivelvollisuuslaki on tullut voimaan 1.8.2021 alkaen ja se ajankohtaisena lainsäädännöllisenä muutoksena liittyy vahvasti tähän kehittämistyöhön. Uuden oppivelvollisuuslain mukaisesti nuorten oppivelvollisuus jatkuu 18 ikävuoteen asti, vuonna 2021 peruskoulun päättäneistä nuorista alkaen. (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 2§.) Samaan aikaan opiskelu toisella asteella muuttui maksuttomaksi oppivelvollisille nuorille (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 16§). Lain mukaisesti myös oppilaanohjausta lisätään peruskouluissa ja nivelvaiheen koulutusmahdollisuuksia vahvistetaan. Oppivelvollisuuden lisäksi nuorille tuli hakeutumisvelvollisuus koulutukseen, kunnes nuori saa itselleen koulutuspaikan. Muutokseen sisältyy myös oppilaan tuen ja ohjauksen lisääminen ja siitä huolehtiminen erityisesti nivelvaiheessa. (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 12§, 14§.)

2.2 Kuntatason toiminnan tausta

Uuden oppivelvollisuuslain yhtenä tavoitteena on, että kaikki nuoret parantaisivat työllistymismahdollisuuksiansa suorittamalla vähintään toisen asteen tutkinnon. Oppivelvollisuuslaissa edellytetään, että jokaiselle oppivelvolliselle tulee erikseen osoittaa opiskelupaikka, jos oppivelvollinen ei ole saanut koulupaikkaa tai ei ole vapaaehtoisesti siihen itse hakeutunut. (Oppivelvollisuuden suorittaminen n.d.) Uuden oppivelvollisuuslain tavoitteena on myös lisätä nuorten hyvinvointia, vähentää oppimiseroja sekä lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 1§). Uutena lakiin kirjattuna muutoksena on myös täysin maksuttomat koulumatkat sekä maksuttomat opiskelussa tarvittavat varusteet ja välineet (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 16§).

Kuntaliitto suosittelee kuntien antavan nuorille mahdollisuuksia tutustua ja saada kokemusta muun muassa työelämästä, kunta-alan työtehtävistä ja työelämän pelisäännöistä Kunta-alan tutustu ja tienaa -kesäharjoitteluohjelman avulla. Nuoren saama kokemus voi innostaa ja auttaa nuorta hakeutumaan toisen asteen koulutukseen. (Suositus koululaisten kesäharjoitteluohjelmasta kunta-alalla 2020.)

Nuorten kesätyöajan palkka on Tutustu työelämään -ja tienaa kesätyö -mallin mukainen. (Tutustu työelämään ja tienaa -kesätyö eli TTT n.d). Toimeksiantajakunnassa on viime vuosina pystytty työllistämään kaikki kunnalta kesätöitä hakeneet kohderyhmään kuuluvat nuoret. Tavallisesti nuoret ovat sijoittuneet kesätyön ajaksi töihin kunnan eri toimintoihin, esimerkiksi ruokahuoltoon, siivoukseen, tekniseen toimeen, varhaiskasvatukseen ja vanhustenhuoltoon.

Kesällä 2020 kunnan työllisyyspalveluissa, etsivän nuorisotyön ja Työpajan yhteistyönä, on ollut kahden viikon mittainen kesätyöjakso muutamalle peruskoulun päättävälle nuorelle. Kesätyöjaksoa on nimitetty Ammattistartiksi ja siihen on sisältynyt vaihtelevia työtehtäviä sekä tutustumista tulevaan uuteen oppilaitokseen. Ammattistartti -jakson aikana ohjaaja on tukenut nuoria heidän yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, muun muassa auttamalla yhteishaun lisähakuun osallistumisessa sekä erilaisten hakemusten täyttämässä. Ammattistartti -jakso on viime vuoden kokemuksen perusteella koettu hyödyllisenä, nuoria tukevana toimintana ja sen vuoksi toiminnan kehittäminen on nähty tarpeellisenä. Vuonna 2020 järjestetty toiminta oli kokeiluluontoinen ja toimi pohjana vuonna 2021 järjestettävälle toiminnalle.

Kehittämistyön kohteena olevassa toiminnassa kehitettiin uudenlaista tuen muotoa, josta nuori hyötyy myös taloudellisesti. Tarkoituksena oli kehittää tarpeisiin vastaava, hyödyllinen ja toimiva vaihtoehto peruskoulun päättävien nuorten kesätöiden järjestämiseen. Tarkoituksena oli tarjota nuorille kokemus erilaisista työtehtävistä, mutta myös valmistaa nuorta toiselle asteelle siirtymiseen liittyvään muutokseen. Opinnäytetyö rajautuu kunnan työllisyyspalveluiden vuonna 2021 kesällä järjestämään Toisen asteen startti -kesätyöjakson suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

2.3 Kehittämistoiminnan kuvaus ja rajauksen perusteet

2.3.1 Opinnäytetyön kohderyhmän kuvaus

Vuonna 2021 starttitoiminnan kohderyhmänä olivat kunnassa asuvat, vuonna 2005 syntyneet, peruskoulun päättäneet nuoret, joiden oppivelvollisuus jatkuu 18 ikävuoteen asti. Toisen asteen startti -kesätyöjaksoon osallistujien rekrytoinnissa tehtiin yhteistyötä kunnan nuorisotyöntekijän sekä yläasteen opinto-ohjaajan kanssa. Työllisyyspalvelujen kautta toimintaan ohjautui myös kunnalta kesätöitä hakeneita nuoria.

Peruskoulun päättävät nuoret valikoituivat kohderyhmäksi, niin ajankohtaisen oppivelvollisuuden pitenemisen kuin tärkeän nivelvaiheen vuoksi. Nivelvaiheessa on tärkeää, että nuorella on tarvittaessa matalan kynnyksen apua saatavilla, esimerkiksi etsivän nuorisotyön kautta. Nuoruusikäisen kehitys on laaja-alaista ja siihen voi liittyä erilaisia haasteita ja tuen tarpeita.

2.3.2 Nuoruusiän kehitystehtävät

Nuoruusikäisen voidaan katsoa olevan 12–22-vuotias. Tähän kehitysvaiheeseen sisältyy hyvin erilaisia ja monimuotoisia kehitystehtäviä. Nuoruusikäinen kasvaa ja kehittyy hyvin monipuolisesti. Nuoruusiän kehityksen myötä itsenäisyys ja vastuunotto lisääntyvät ja nuori pyrkii saavuttamaan itsemääräämisoikeuden vähitellen vanhemmistaan irtaantuen. Irtaantumisen myötä muut sosiaaliset vuorovaikutussuhteet ja verkostot nousevat entistä tärkeämpään asemaan. Nuoruusikäiselle vertaiset ovat tärkeitä ja erilaiset ryhmät sekä kaveriporukat ovat oleellisia tukimuotoja. Itsenäistymisen myötä nuori pystyy ajattelemaan omaa rooliansa yhteiskunnan jäsenenä. (Kiviranta, Munck, Koskinen, Tuulio-Henriksson 2016, 132.)

Nuoruusikäiselle ei ole tyypillistä ajatella valintojen seurauksia kauaskantoisesti, mutta siitä huolimatta he tekevät yhteishaun myötä isoja, omaa tulevaisuuttansa koskevia päätöksiä (Kiviranta ym. 2016, 141). Nuoret saattavat toimia herkästi tunteiden vallassa ja tähän saattaa liittyä toisinaan tarpeetonta riskinottoa (Hermanson & Sajaniemi 2018, 845). Nuoren kehittymässä olevat aivot reagoivat stressiin herkemmin kuin esimerkiksi aikuisten ja nuorilla stressihaavoittuvuuden riski on korkeampi. Stressihaavoittuvuus puolestaan heikentää nuoren hyvinvointia lisäämällä riskiä mielen terveyden häiriöihin. (Hermanson & Sajaniemi 2018, 847.) Nuoruusikäisenä tehdyt valinnat voivat toisinaan johtaa nuoren tilanteeseen, jossa sosiaalinen verkosto on ohut ja taloudelliset mahdollisuudet heikot esimerkiksi puuttuvan koulutuksen vuoksi.

2.3.3 Syrjäytyminen nuoruusiän haasteena

Nuorten syrjäytyminen on ollut yhteiskunnallisena keskustelunaiheena, erityisesti nyt kun uusi opivollisuuslaki tuli voimaan. Nuorten syrjäytymisen riskitekijöitä tunnetaan, mutta yksi tai kaksi riskitekijää ei automaattisesti johda syrjäytymiseen, vaikka sen riskiä nostavatkin. Syrjäytymisessä voidaan katsoa olevan kyse kasautuvista ongelmista, tilanteesta, jossa yksilö ajautuu yhteiskunnan tavanomaisen elämäntavan tai elämänhallinnan ulkopuolelle. Syrjäytyminen ei myöskään aina ole pelkästään yksilöä koskettava tai häneen liittyvä asia, vaan ilmiö koskettaa usein myös perheitä tai isompia yhteisöjä. (Lehtonen & Kallunki 2013, 129–130.) Perheellä on iso vaikutus nuoren tilanteeseen ja joskus nuoren voi olla vaikea lähteä perheyhteisöstä kohti omaa itsenäistä elämää. Tilanne voi johtaa nuoren työttömyyteen, taloudellisiin vaikeuksiin, lisääntyneeseen riskiin joutua rikolliseen elämäntilanteeseen, eristäytymiseen sekä erilaiseen terveydellisiin ongelmiin. (Vogler 2015,

41–42.) Nuoren itsensä kokeman huonon terveyden, heikon koulumenestyksen ja vanhempien sosioekonomisen aseman ja nuorisotyöttömyyden välillä on myös todettu yhteys. (Doku, Acacio-Claro, Koivusilta & Rimpelä 2018, 517.)

2017 julkaistun Nuorisobarometrin mukaisesti syyt toisen asteen koulutuksen keskeyttämiseen ovat nuorilla usein yksittäisiä. Taustalta löytyy harvemmin isoa vaikeuksien ja ongelmien vyyhtiä, vaikka yksittäinen asia voikin aiheuttaa ongelmia pitkittyessään. Merkittävimpänä yksittäisenä syynä on ollut väärän alan valinta ja toisaalta se, että opetus ei ole vastannut nuoren käsityksiä. (Myllyniemi & Kiilakoski 2017, 45.) Nuorisobarometrin mukaan 14 % nuorista on kokenut, että keskeyttämisen taustalla on se, että nuori ei ole saanut riittävästi tukea opintoihinsa (Myllyniemi & Kiilakoski 2017, 46).

Monilla nuorilla koulu sujuu hyvin ja vuorovaikutus vertaisten sekä opettajien kanssa on ongelmattonta. On kuitenkin nuoria, joilla tulee eteen haasteita muiden kanssa olemisessa, ja jotka voivat syrjäytyä koulun toiminnasta. Syrjäytyminen on uhka nuoren hyvinvoinnille ja mielenterveydelle, syrjäytyneet kohtaavat useammin yksinäisyyttä ja ahdistuneisuutta. Sosiaalisen syrjäytymisen lisäksi nämä nuoret ovat useammin myös akateemisesti huono-osaisempia. (Arslan 2017, 964.)

On tutkittu, että nuorten koulussa kokema sosiaalinen syrjäytyminen vaikuttaa heikentävästi nuorten hyvinvointiin ja on selkeä riskitekijä myös tulevaisuudessa. Kouluaikana esiintyvän syrjäytymisen on todettu olevan yhteydessä lisääntyneisiin kielteiseen tunteisiin ja vähentyneisiin myönteisiin tunteisiin. Kouluaikaisesta syrjäytymisestä kärsivillä nuorilla on todettu esiintyvän enemmän esimerkiksi masentuneisuutta, stressiä ja vihamielisyyttä. (Arslan 2017, 965.)

2.4 Nivelvaihe peruskoulusta toiselle asteelle

2.4.1 Nivelvaiheen huomioiminen

Nivelvaihe peruskoulusta toiselle asteelle on suurimmalle osalle nuorista luonnollinen jatkumo. Siirtymällä on merkitystä nuoren tulevaisuuteen, esimerkiksi tulevaisuuden tavoitteiden asettamisen ja saavuttamisen mahdollisuuksiin. (Harkko, Lehikoinen, Lehto & Ala-Kauhaluoma 2016, 32.) Osa nuorista tarvitsee kuitenkin ohjausta ja tukea nivelvaiheessa enemmän kuin toiset. Kokonaan

koulutuksen ulkopuolelle jäämistä tai toisen asteen opintojen keskeyttämistä voi ennakoida esimerkiksi peruskoulun aikana saatu erityisopetuksen tarve, mutta esimerkiksi myös perhetaustaan liittyvät asiat tulee huomioida. Perhetaustasta johtuviin syihin tulisikin yhteiskunnan palveluiden pystytä vastaamaan riittävän aikaisessa vaiheessa. (Johnson & Kiilakoski 2020, 25–26.)

Nuorten kouluttautumisen ja toiselle asteelle siirtymisen tukeminen on perusteltua, sillä vailla toisen asteen tutkintoa olevat 20-vuotiaat nuoret ovat kolme ja puolikertaisesti isommassa riskissä olla työelämän ja koulutuksen ulkopuolella vielä 26-vuotiaana. Isoin riski jäädä työelämän ulkopuolelle on niillä nuorilla, jotka ovat 26-vuotiaana vailla toiseen asteen tutkintoa. (Harkko ym. 2016, 38.)

2.4.2 Nuorten tukemisen lähtökohdat

Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelmassa nostetaan esiin lasten ja nuorten kanssa toimivien toimijoiden tärkeä rooli, jotta kuntoutus voi onnistua omassa elinympäristössä (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 42). Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (Lape) painotetaan varhaista tukea ja yhteistyön vahvistamista, niin sosiaali- ja terveystalvissa kuin myös muiden lapsen ja nuoren kanssa toimivien toimijoiden kanssa. Lape-muutosohjelmassa tämä painottuu Perhekeskus-toimintamallin muokkaamiseen, mutta tarkoituksena kuitenkin on, että lapset ja nuoret sekä perheet pääsevät palveluiden piiriin helposti. (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 45–46.) Nuorten palveluiden kehittäminen on tarpeellista ja nuoret tarvitsevat myös muita kuin oppilaitosten oppilashuollon tarjoamia palveluita (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 48).

Työllisyyspalveluissa toimivaa etsivää nuorisotyötä ohjaa lainsäädännöllisesti muun muassa nuorisolaki, jonka tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta sekä heidän oikeuksiensa toteutumista ja lisätä nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnan jäseninä. Lain tavoitteena on myös tukea nuorten itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä. (Nuorisolaki 1285/2016, 2§.) Nuorisolain (1285/2016, 10§) mukaisesti etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa nuori oikea-aikaisten ja tarpeellisten palveluiden piiriin, jotta hyvinvoinnin ja elämänhallinnan lisääntymisen myötä nuori pystyisi pääsemään koulutukseen ja työelämään.

Nuoren epävarmuuden tunteen uskotaan olevan yhteydessä tulevaisuuden suunnittelun vaikeuksiin ja epäluottamuksen tunteen lisääntymiseen. (Di Fabio & Kenny 2014, 48.) Oman itsensä tunteminen, omien vahvuuksien, taitojen ja haitallisten ajatusten tunnistaminen auttavat nuorta ymmärtämään sitä, minkälainen itse on ja mitä elämältään haluaa. Näitä taitoja tarvitaan työelämässä jo työnhakutilanteesta lähtien (Di Fabio & Kenny 2014, 50). Itsesäätelytaitojen harjoittelu, niin koulussa kuin muussakin ryhmätoiminnassa, voi tukea nuoren hyvinvointia ja parantaa mielenterveyttä myös tulevaisuudessa. Omien tunteiden ja ajatusten tunnistamisen ja säätelyn avulla nuori pystyy paremmin selviytymään esimerkiksi koulussa yksin jäämisestä. (Arslan 2017, 976.)

Osallisuuden edistäminen on yleisesti nuorten hyvinvointiin myönteisesti vaikuttava asia. Erilaisilla toimilla voidaan edistää nuorten osallisuutta, niin yksilön kuin yhteiskunnankin näkökulmasta. Yksilön kokemana osallisuus voi lisääntyä, jos hän kokee kuuluvansa osaksi jotain merkityksellistä ryhmää tai yhteisöä. Tasa-arvoisessa yhteisössä yksilöllä on mahdollisuus kokea olevansa arvostettu jäsen ja oikeutettu vaikuttamaan asioihin. (Osallisuuden edistäminen 2020; Sinisalo-Juha & Tormalainen 2021, 87.)

Syrjäytymisvaaraan liittyviä sosiaalisia riskitilanteita voidaan katsoa olevan esimerkiksi työttömyys, sairastuminen ja työkyvyttömyys (Harkko ym. 2016, 18). Tiedetään myös, että ylisukupolvisilla tekijöillä on lisäävä vaikutus sosiaalisten riskien todennäköisyyden esiintymiselle (Harkko ym. 2016, 19). Ennalta ehkäisy onkin sosiaalisten riskitilanteiden syntyisessä tehokkainta työtä ja sitä tulee tehdä riittävän aikaisin. Nuoria elämäntilanteessaan tukevia, ennalta ehkäiseviä palveluja tulisi olla riittävästi. Palvelut tulisivat saada juurrutettua kehittämishankkeiden sijasta julkisiin peruspalveluihin. (Harkko ym. 2016, 17.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää toimeksiantajakunnan käyttöön toimintamalli, jossa peruskoulun päättävälle nuorille tarjotaan uudenlainen kesätyötoiminta Toisen asteen startti -kesätyöjakson muodossa. Tavoitteena oli luoda toimintamalli, jota voidaan käyttää myös jatkossa peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheessa olevien nuorten tukemiseen. Toimintamallin avulla pyrittiin kesätyökokonaisuuden avulla vastaamaan nuorten tarpeisiin ja edistämään heidän sopeutumistansa toisen asteen opintoihin.

Opinnäytetyön tutkimustehtävien avulla pyrittiin saamaan vastauksia siihen, mitä asioita olisi hyvä ottaa huomioon, kun järjestetään starttijakson tyyppistä toimintaa peruskoulun päättävälle nuorille. Opinnäytetyössä huomioitiin koko tutkimusprosessi ja haettiin vastauksia siihen, mitä asioita prosessin eri vaiheissa tulisi huomioida niin osallistujien kuin työntekijöidenkin näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset olivat pää- ja alakysymyksineen

1. Mitä tekijöitä tulee ottaa huomioon osallistujien ja työntekijöiden näkökulmasta starttijakson

1.1 suunnitteluvaiheessa

1.2 käynnistysvaiheessa

1.3 toteutusvaiheessa

1.4 päättämismvaiheessa

4 Lähtökohdat ja toteutus

4.1 Päiväkirjamuotoinen kehittämistyö

Opinnäytetyö tehtiin päiväkirjamuotoisena kehittämistyönä, jolloin päiväkirjatekstit ovat oleellinen osa opinnäytetyön tekijän osaamisen näytössä. Päiväkirjatekstit kuvaavat prosessin etenemistä ja sisältöä. Opinnäytetyön tekijällä on monivuotinen työhistoria kouluterveydenhuollosta ja nuorten kanssa työskentelystä. Näin ollen opinnäytetyön tekijä pystyi hyödyntämään kuntoutuksen ohjaaja -opintojen myötä kertyneen osaamisen lisäksi myös aiempaa työkokemusta.

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö on autoetnografiseen tutkimusotteeseen pohjautuva tutkimus, jossa opinnäytetyön tekijä on itse aktiivinen toimija kontekstissa, jota kehitetään ja arvioidaan. (Fingerroos & Jouhki 2018, 91.) Opinnäytetyön tekijä hyödyntää omia henkilökohtaisia kokemuksiaan ja tunteitaan (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018, 19). Opinnäytetyöntekijä kuvaa omia keskeisiä kokemuksiaan päiväkirjaan, jolloin päiväkirjateksteistä muodostuu opinnäytetyön keskeinen aineisto. Yksittäisen henkilön kokemukset voidaan ajatella olevan yleistettävissä, jolloin saatua aineistoa voidaan hyödyntää laajemminkin. (Uotinen 2011, 1308.) Autoetnografisena tutkimuksena tässä opinnäytetyössä päiväkirjan tekstejä voidaan pitää sekä tutkimuksen prosessina että

lopputuloksena. Päiväkirjan tekijästä tulee samalla niin tutkimuksen tekijä kuin sen kohdekin. Päiväkirjatekstien avulla kehittämistyössä tapahtunut toiminta ja pohdinta tuodaan näkyväksi muille. (Tienari & Kiriakos 2020, 18.)

Kehittämistyötä varten tehty tiedonhaku perustui suunnitelmavaiheessa tehtyyn selvitykseen tiedonhankinnasta. Tiedonhaku kohdistui ajankohtaiseen tietoon sekä vertaisarvioituun, tieteelliseen tutkimustietoon. Tiedonhaussa käytettiin lisäksi erilaisia soveltuvia tietokantoja, esimerkiksi Finna, Ebscohost, Sage Journals, Janet, Cinahl, Proquest Central. Hakusanoiksi päätettyjen asiasanojen muodostamisessa käytettiin apuna Finto-palvelua. Tietokantahakuihin käytettiin erilaisia hakulausekkeita määritetyillä hakusanoilla. Lähteiden soveltuvuus ja luotettavuus arvioitiin. Lähteissä huomioitiin niin suomenkieliset kuin vieraskielisetkin tutkimukset. Ammatillisen kiinnostuneisuuden vuoksi ajankohtaiset, yhteiskunnalliset kehittämistoimenpiteet ja suunnitelmat olivat jo tiedossa, joten niihin perehtyminen oli luonnollinen aloitus kehittämistyölle ja sen tiedonhauille.

4.2 Aineiston keruu ja kuvaus

Tutkimuslupa kehittämistyölle haettiin toimeksiantajakunnalta, joka esitetään työssä nimettömänä, jotta toimintaan osallistuneita ei voida tunnistaa. Toiminnan alussa osallistujia informoitiin tehtävästä kehittämistyöstä ja siitä, että heiltä toivotaan palautetta toiminnasta. Palautteen antamisesta ja sen hyödyntämisestä sovittiin kirjallisesti osallistujien kanssa samalla, kun ryhmätoiminnalle laadittiin säännöt. Osallistujilta kerätty palaute dokumentoitiin nimettömänä, ilman mitään tunnistetietoja.

Opinnäytetyön aineisto koostui päiväkirjateksteistä ja palautekyselyistä, eikä osallistujien henkilötietoja käsitelty. Aineiston keräämisestä ja tallentamisesta tehtiin aineistohallintasuunnitelma, jonka mukaisesti aineisto tallennettiin tekijän salasanalla suojattuun pilvipalveluun, johon muilla ei ollut käyttöoikeutta. Pääasiallisena aineistona opinnäytetyössä olivat tekijän tuottamat päiväkirjatekstit, joita kirjattiin 11 viikon ajan, 19 eri päiväkirjatekstinä ja näistä muodostui yhteensä tekstiä 29 sivua. Lisäksi toimintaan osallistuvilta nuorilta pyydettiin palautetta toiminnan aikana. Nuorilta saatu suullinen palaute kirjattiin nimettömänä päiväkirjateksteihin mukaan. Lisäksi nuoret antoivat palautetta tunnekorttien avulla ja se sisällytettiin valokuvana päiväkirjateksteihin.

Kirjallinen palaute annettiin nimettömästi, siihen kuului toiminnan lopussa täytetty yksinkertainen palautekysely, joka sisälsi viisi kysymystä, joiden vastausvaihtoehtoina olivat a) 😊 JOO, b) 😞 NO-JAA, c) 😐 EI. Palautekyselyn lopussa oli avoin kysymys: ”Jos startti järjestetään uudelleen ensi vuonna peruskoulun päättävälle, niin mitä starttiviikkojen sisällöistä kannattaisi sinun mielestäsi olla mukana?”. Palautekyselyihin vastasi yhteensä viisi nuorta, kaikki sinä päivänä toiminnassa mukana olleet nuoret.

4.3 Aineiston analysointi

Päiväkirjatekstiaineistoa analysoitiin alustavasti välittömissä viikkokuvauksissa, jotka tiivistivät kuluneen viikon osalta olennaiset asiat ja toiminnan etenemisen (Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö n.d). Tässä vaiheessa tehtiin päätös, että tuloksia tarkasteltiin kahdesta eri näkökulmasta, jotta saadaan työntekijän näkökulman lisäksi myös asiakaskokemus näkyväksi. Osallistujien antama suullinen palaute analysoitiin päiväkirjatekstien sisällönanalyyssissa. Valokuvaksi tallennettu palaute liitettiin päiväkirja-aineistoon, avattiin tekstiin kirjalliseen muotoon ja käsiteltiin päiväkirjatekstien analyysissä.

Analysointia tehtiin kehittämistyön useassa vaiheessa, ei pelkästään aineiston keruun päätteeksi (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 223). Aineistoa oli erilaisissa muodoissa, joten sitä käsiteltiin lukemalla ja katsomalla, pitäen mielessä tutkimuskysymykset. Aineistosta pyrittiin löytämään oleelliset tiedot, jotta pystyttiin ymmärtämään ilmiötä, jota oltiin tutkimassa. (Kananen 2015, 160–161.) Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyyssin avulla, jolloin aineiston teksti järjesteltiin taulukkoa apuna käyttäen asiasisältöihin, jotka kaikki pohjautuivat käsiteltävään aineistoon. Näin saatiin tiivistettyä aineistosta esiin nousevat asiat, jotka teemoiteltiin tuloksia varten. (Kananen 2015, 171–172.) Taulukossa 1 on esimerkki tehdystä aineiston analyysistä.

Taulukko 1. Esimerkki aineiston analysoinnista

Päiväkirja-aineisto	Alustava viikkotivistelmä ja teemat	Tuloksien tarkentuminen
<p><i>Ensimmäiset päiväni uudessa työssä. Olen saanut työpariltani tietoa viime vuonna järjestetystä ammattistartista, jota ollaan hiukan eri tyyllisenä järjestämässä myös tulevana kesänä. Tarkoituksena on laajentaa starttijaksoa isommalle osallistujaryhmälle ja laajentaa myös starttijakson sisältöä.</i></p>	<p>Toiminnan laajentaminen</p> <p>Toiminnan kehittäminen</p>	<p>Suunnitteluvaiheen sisällöt ja merkitykset</p> <p>a) osallistujan näkökulmasta toimintaan osallistumisen mahdollisuus</p> <p>b) työntekijän näkökulmasta Toimintamallin luominen</p>
<p><i>Yhteistyössä peruskoulun opinto-ohjaajan kanssa pyritään löytämään starttijaksolle osallistujia.</i></p>	<p>Yhteistyön tekeminen eri toimijoiden kanssa</p>	<p>a) osallistujan näkökulmasta oikeanlainen kohderyhmä</p> <p>b) työntekijän näkökulmasta Yhteistyö</p>
<p><i>Starttijakso on samalla myös nuorille kesätyö, joten osallistujia rekrytoidaan myös kunnalta kesätyöpaikkaa hakeneiden joukosta.</i></p>	<p>Kesätyö</p>	<p>a) osallistujan näkökulmasta kesätyöpalkka</p> <p>b) työntekijän näkökulmasta uudenlainen tapa järjestää kesätyötä</p>
<p><i>Kunnalta kesätyöitä hakevat nuoret haastatellaan heidän hakiessaan kunnan kesätyöpaikkaa ensimmäistä kertaa. Työhaastattelun tarkoituksena on antaa nuorelle kokemusta ja toisaalta haastattelijalla on samalla mahdollisuus myös tutustua nuoreen.</i></p>	<p>Työhaastattelun myötä kokemusta</p> <p>Työpaikkahaastattelun toteutus ja merkitys</p>	<p>a) osallistujan näkökulmasta Kokemuksen karttuminen</p> <p>b) työntekijän näkökulmasta Tutustuminen nuoriin</p>

5 Tulosten muodostuminen

5.1 Päiväkirjatekstit

Kehittämistyön etenemistä seurattiin kevään ja kesän 2021 aikana kirjattujen päiväkirjamerkintöjen avulla. Opinnäytetyön tekijä työskenteli kunnassa etsivänä nuorisotyöntekijänä työn tekemisen aikana. Työtehtäviin sisältyi starttitoiminnan kehittämisen lisäksi muutakin, jolloin yksittäisinä päivinä starttiin liittyviä pohdintoja ja toimintoja tuli vähäisesti. Tämän vuoksi päiväkirjamerkinnät tehtiin muutaman päivän yhteismerkintöinä. Toteutusvaiheessa päiväkirjamerkintöjä tehtiin kuitenkin päivittäin. Tulosten rakentumista kuvataan seuraavaksi kalenteriviikkoina numeroituina päiväkirja-aineistoina ja niiden välittöminä tiivistelminä ja alustavina analyysinä.

5.1.1 Seurantaviikko 13

29.3-31.3.2021

Olen juuri aloittanut pienessä kunnassa osa-aikaisena etsivänä nuorisotyöntekijänä toisen etsivän työn tekijän työparina. Olen aiemmin toiminut pitkään kouluterveydenhuollossa nuorten parissa, joten näkökulmani nuorten kanssa toimimiseen tulee vahvasti hiukan erilaisesta näkökulmasta, kuin mitä nyt ajattelen, että minulta odotetaan. Olen ollut opintoihini liittyvässä harjoittelussa tämän kunnan etsivässä nuorisotyössä jo aiemmin, joten henkilöstö ja osa asiakkaista on jo minulle tuttuja. Teen työtä määräaikaisena osa-aikaisesti ja olen töissä keskimäärin kolmena päivänä viikossa. Työtehtäviini kuuluu etsivän nuorisotyöntekijän tavallisen työnkuvan lisäksi tulevana kesänä järjestettävän kesätyöstarttijakson suunnittelu yhdessä työparin kanssa. Nämä päiväkirjatekstit liittyvät vain tulevan kesätyöstarttijakson kehittämistyöhön, joten tekstejä ei tule jokaisesta työpäivästä. Starttijakson kehittäminen tapahtuu luontevasti muun työn ohella, joten päiväkirjatekstien tekeminen maksimissaan kolmen päivän tarkkuudella palvelee tarkoitustaan mielestäni parhaiten. Tämän vuoksi teen kehittämistyöhön liittyviä päiväkirjamerkintöjä viikkotasoisesti niiltä viikoilta, kun toimintaa on kehitetty.

Ensimmäiset päiväni uudessa työssä. Olen saanut työpariltani tietoa viime vuonna järjestetystä ammattistartista, jota ollaan hiukan eri tyyllisenä järjestämässä myös tulevana kesänä. Tarkoituksena on laajentaa starttijaksoa isommalle osallistujaryhmälle ja laajentaa myös starttijakson sisältöä. Yhteistyössä peruskoulun opinto-ohjaajan kanssa pyritään löytämään starttijaksolle osallistujia. Starttijakso on samalla myös nuorille kesätyö, joten osallistujia rekrytoidaan myös kunnalta kesätyöpaikkaa hakeneiden joukosta. Kunnalta kesätyöpaikkaa hakeneita haastatellaan heidän hakiessaan kunnan kesätyöpaikkaa ensimmäistä kertaa. Työhaastattelun tarkoituksena on antaa nuorelle kokemusta ja toisaalta haastattelijalla on samalla mahdollisuus myös tutustua nuoreen.

Olemme keskustelleet työparini kanssa myös työhaastattelujen tekemisestä. Keskustelimme asioista, joita työhaastattelussa käydään läpi. Koronatilanteen vuoksi työhaastattelu tehdään videopuhelun välityksellä, ennalta sovittuna aikana. Työhaastatteluiden tekeminen kuulosti itsestäni alkuun haastavalta, jotain uutta mitä en ole aiemmin koskaan tehnyt. Kuitenkin pidin haastattelujen tekemistä heti alusta alkaen tärkeänä ja hyödyllisenä. Haluan tehdä asiat hyvin, joten tämä oli selkeästi asia, johon minun pitää vielä perehtyä. Koen, että työhaastattelujen tekeminen jatkossakin osana tulevaa starttia on ehdottomasti kannatettava asia, tarpeellinen ja hyödyllinen monelta kannalta.

Saadessani tietoa viime kesän ammattistartista itselleni muodostui melko selkeä käsitys siitä, mitä viime vuonna on tehty ja minkä tyyppistä toiminta voisi tänä vuonna mahdollisesti olla. Viime vuoden ammattistartti on ollut ensimmäinen kokeilu ja hyvien kokemusten jälkeen sitä halutaan nyt kehittää. Viime vuonna starttijakso on järjestetty yhteistyössä Työllisyyspalvelujen Nuorten työpajan kanssa, mutta tänä vuonna ammattistartin ohjaamisesta ja toteutuksesta vastaa Työllisyyspalvelujen etsivä nuorisotyö. On selvää, että yhteistyömahdollisuuksia eri toimijoiden kanssa tullaan selvittämään, jotta nuorten työtehtävistä saadaan mahdollisimman monipuoliset.

Tavoitteena on, että jatkossa starttijakso järjestetään joka vuosi. Tämän vuoden starttijakso tulee toimimaan eräänlaisena pilottitoimintana, jonka pohjalta toimintaa voidaan tulevina vuosina sitten rakentaa. Mielenkiintoista olla mukana tässä toiminnassa. En ole tietoinen, että vastaavan tyyppistä olisi järjestetty missään päin Suomea. Monenlaista starttitoimintaa varmasti on, mutta en ole kuullut, että tällaista järjestettäisiin kesätöiden muodossa.

Välitön viikkoanalyysi 31.3.2021

Tämän viikon aikana *kehittämistyön lähtökohdat ovat selkiytyneet* ja samoin lähtökohdat työn suunnittelulle. Tämän viikon aikana on noussut esille se, että tuleva kesätyöstarttijakso tulee suunnitella alusta lähtien, mutta viime vuonna järjestettyä saman tyyppistä toimintaa voidaan pitää pohjana suunnittelutyölle. Viime vuoteen verrattuna, *toimintaa tulee kuitenkin laajentaa ja kehittää toimintamalliksi*, joka voidaan jatkossa uusia suunnilleen sellaisenaan vuosittain. Tulevalle starttijaksolle *osallistuva kohderyhmä on selkiytynyt* ja osallistujien saamiseksi on mietitty toimintatapoja. *Yhteistyötaitoja tullaan tarvitsemaan ja verkostoja yhteistyön tekemiseksi.* Työntekijänä *tulen tarvitsemaan ohjausosaamistani*, niin yksilö- kuin ryhmätasollakin. Tämän viikon aikana toimintamallin eteneminen on hahmottunut.

Pää on kuitenkin pyörällä ensimmäisen viikon jälkeen. Innostunut olo kaiken uuden edessä. Toisaalta tässä kohtaa voisi olla myös hämmentynyt, mutta *työparin mukana oleminen ja hänen osaamisensa tuo tukea* myös näin ensi kertaa tätä työtä tekevälle. Tuntuu miellyttävältä ja innostavalta, kun on *mahdollisuus oikeasti kehittää jotain uutta toimintaa ja samalla pystyy itse työntekijänä kehittymään varmasti todella monessa asiassa*. Oma aiempi työkokemus tuo tietynlaista varmuutta työskentelyyn, koska *tiedostan jo hyvin omat vahvuuteni ja myös kehittämisen kohteeni*. Ryhmätoiminnan suunnittelu ja kehittäminen ovat niitä asioita, jotka koen kehitettäväiksi kohteiksi omassa osaamisessani ja iloitsenkin sen vuoksi tästä mahdollisuudesta. Lähtökohta, viime vuoden Ammattistartti -jakso on suurin piirtein selkiytynyt itselleni ja nyt voi lähteä ideoimaan uutta toimintaa.

5.1.2 Seurantaviikko 14

6.4-8.4.2021

Tällä viikolla olen keskittynyt melko paljon kesätyöhakijoiden työhaastatteluihin. Haluan, että jokainen nuori saa omalle kohdalleen hyvän kokemuksen, joten olen vielä itse kerrannut asioita, joista hyvä ja hyödyllinen työhaastattelu rakentuu. Olen työpäivien aikana tehnyt muutamia kesätyöhakijoiden työhaastatteluja videopuhelun välityksellä. Työhaastattelut ovat olleet luonteeltaan enemmän valmentavia ja ohjaavia, mutta nuorilta on kuitenkin kysytty yleisesti työhaastatteluihin kuuluvia asioita. Nuoret saavat ensimmäisen kokemuksensa työhaastattelusta ja pystyvät tämän perusteella valmistautumaan tuleviin vielä paremmin.

Työhaastattelut ovat olleet nuorille jännittäviä tilanteita, mikä kertoo mielestäni siitä, että nuoret suhtautuivat asiaan vakavasti. Nuorille kerrottiin heti haastattelun alussa, että kyseessä on harjoitus, eikä tämän pohjalta tehdä päätöksiä työpaikan saamisessa. Tämä vapautti nuoria selkeästi ja rentoutti haastattelutilannetta huomattavasti. Kaikki haastattelut nuoret käyttäytyivät asiallisesti ja osasivat vastata kysymyksiin hyvin. Omaksi yllätyksekseni kovin paljon ei tullut "en mä tiedä" vastauksia, vaan nuoret oikeasti pohtivat mitä vastaavat.

Koen, että työhaastatteluiden tekeminen on ollut myös tulevan startin kannalta hyödyllistä, sillä nuoret ovat kertoneet tähänhetkisestä tilanteestaan ja peruskouluajan jälkeisistä suunnitelmistansa. Keskustelun avulla haastateltavien joukosta on mahdollisuus myös löytää niitä nuoria, jotka voisivat mahdollisesti hyötyä tulevan startin tarjoamasta tiedosta ja tuesta.

Videohaastattelun tekeminen on ollut varmasti itselleni vieraampi asia kuin nuorille. Nuoret osallistuivat videopuheluihin hyvin luontevasti, vaikka jännittämistä olikin havaittavissa. Olen työntekijänä näille kaikille nuorille uusi, joten se varmasti omalta osaltaan lisäsi heidän jännitystään. Itseänikin jännitti hiukan ensimmäisen haastattelun tekeminen. En ole aiemmin ollut

vastaavassa roolissa ja toisaalta videopuhelun käyttäminenkin ei tuntunut etukäteen kovin luontevalta. Kuitenkin ensimmäisen haastattelun jälkeen oma jännitys hävisi eikä videopuhelun käyttäminenkin tuntunut kuitenkaan kovin vieraalta. Sain lyhyiden työhaastatteluiden aikana paljon tietoa nuorilta ja tulin samalla etsivän työn ohjaajana nuorille hiukan tutummaksi.

Olemme tämän viikon aikana käyneet keskustelua mahdollisuudesta tarjota nuorelle starttijaksoa kesätyöpaikkana, jos mielestämme nuori voisi tästä toiminnasta hyötyä. Toki lähtökohtaisesti uskon, että jokainen osallistuva nuori hyötyy starttijaksosta, mutta käytännössä tätä mahdollisuutta voisi siis tarjota myös sellaisille tuntemillemme nuorille, jotka eivät syystä tai toisesta ole kesätyöpaikkaa hakeneet.

Välitön viikkoanalyysi 8.4.2021

Työhaastatteluiden tekeminen oli tämän viikon isoin saavutus ja se osoittautui hyödylliseksi monelakin tapaa. Uskon, että nuoret saivat onnistumisen kokemuksen ja osaavat seuraavaan mahdolliseen työhaastatteluun osallistua uudesta näkökulmasta. Jokainen kesätyötä kunnalta hakeva nuori haastatellaan jossain vaiheessa, joten jokainen saa kokemuksen työhaastattelusta. Tärkeää on mielestäni ollut se, että työhaastatteluiden tekemisessä on pohdittu sopivaa toimintatapaa haastatteluiden tekemiseksi. Näin Korona-epidemian aikaan monenlaisia etäyhteyksiä hyödynnetään monissa tilanteissa ja myös työhaastatteluissa. Nuorten kanssa teimme työhaastattelun videopuhelun välityksellä ja se osoittautui toimivaksi ja nuorille luontevaksi. Työhaastattelut onnistuivat hyvin ja niitä kannattaa jatkossakin hyödyntää. Videohaastattelun käyttäminen osoittautui toimivaksi ja suosittelen sitä käytettävän jatkossakin.

Tärkeänä tällä viikolla myös päätös siitä, että starttijaksoa voidaan myös tarjota kaikille kohderyhmän nuorille, joiden koetaan starttijaksosta mahdollisesti hyötyvän. Näin ollen starttikesätyöjaksoon voi päästä osallistumaan, vaikka ei olisikaan huomannut hakea kunnan kesätyöpaikkaa jo aiemmin keväällä. Tästä mahdollisuudesta huolimatta kaikki kesätyöpaikkaa hakeneet työllistettiin, joten kukaan ei jää ilman kesätöitä sen vuoksi, että starttijaksolle rekrytoitaisiin myös haun ulkopuolelta.

5.1.3 Seurantaviikko 16

19.4-21.4.2021

Kesätyöstarttijakso on viime vuonna toiminut Ammattistartin nimellä. Kesällä järjestettävän toiminnan nimeä on pohdittu. Ammattistartti voi luoda mielikuvan siitä, että startti olisi tarkoitettu vain ammattikouluun hakeutuville nuorille, joten nimi on päätetty muuttaa. Ammattistartti-nimi päätettiin vaihtaa Toisen asteen startiksi, jotta lukioon menevät nuoret eivät rajaudu edes mielikuvissa pois starttijakson kohderyhmästä. Nimen muutos on ajankohdallisesti myös hyvä, sillä uuden oppivelvollisuuslain mukaisesti kaikki peruskoulun päättävät nuoret ovat velvollisia hakeutumaan toisen asteen opintoihin. Starttiin osallistuvat nuoret voivat siis olla hakeutumassa niin ammattikouluun, lukioon kuin esimerkiksi Valma-opintoihinkin. Toisen asteen startti - kesätyöjakso on osa työtä, jota tehdään oppivelvollisuuslain muutokseen liittyen. Työllisyyspalvelut ja siihen hallinnollisesti kuuluva etsivä nuorisotyö ovat omalta osaltaan tukemassa nuorten kouluttautumista ja yleistä hyvinvointia. Mielestäni Toisen asteen startti -nimenä kuulostaa hyvältä, tulevaisuuteen orientoituneelta toiminnalta. Perusasteen jälkeen kaikille nuorille koittaa Toisen asteen opinnot, oli oppilaitos tai opiskelumuoto mikä hyvänsä.

Viime vuonna ammattistartti on järjestetty kahtena peräkkäisenä viikkona elokuussa. Tämän viikon aikana olemme pohtineet tulevan kesän startin ajankohtaa ja järjestämistapaa. Järjestäminen kahtena peräkkäisenä viikkona on sikäli perusteltua, että nuoret ehtivät tutustumaan ja ryhmäytymään toisiinsa kahdessa viikossa hyvin. Lisäksi kahden peräkkäisen viikon kokonaisuus on selkeästi suunniteltavissa. Pohdinnan jälkeen päädyimme kuitenkin järjestämään startin tulevana kesänä kahdessa eri osassa, kahtena eri viikkona. Päätimme pitää ensimmäinen starttiviikon yhteishaun tulosten saamisen aikaan. Näin pystymme heti auttamaan nuoria, jos tulee eteen ongelmia koulupaikan saamisen tai paikan vastaanottamisen kanssa. Ensimmäisen starttiviikon jälkeinen viikko on juhannusviikko, joten ohitimme sen vaihtoehtona, koska viikko olisi jäänyt lyhyeksi ja nuorilla saattaa todennäköisimmin olla esimerkiksi lomamatkoja jo sovittuna. Yhteishakua edeltävä viikko taas ei tuntunut järkevältä ratkaisulta, koska starttitoiminta olisi pitänyt päättää yhteishaun tulosten saamiseen ja on todennäköistä, että jotkut nuoret saattavat kaivata apua, jos vaikka koulupaikkaa ei saakaan.

Päätimme sijoittaa toisen starttiviikon elokuun alkuun. Ajankohta tuntui hyvältä, koska toisen asteen koulutuksen alkaminen on juuri silloin ajankohtaista nuorille. Nuoret ovat orientoituneet lähitulevaisuuden tapahtumiin. Elokuun alku ajankohtana mahdollistaa sen, että pystymme käsittelemään silloin juuri niitä asioita, jotka ovat mielessä uuden edessä, koulun alkaessa.

Starttiviikon sisältöä on mietitty tämän viikon aikana monista eri lähtökohdista. Haluamme, että nuoret saavat yleisesti tietoa opiskelusta toisella asteella, sekä siihen liittyvistä etuuksista ja koulumatkoista. Ajatuksenamme on, että nuoret tietäisivät mitkä asiat tulevat muutumaan ja näin sopeutuminen uuteen on helpompaa. Tiedon saanti myös vähentää nuorten stressiä ja jännittämistä. Toisaalta myös mahdolliset eteen tulevat haasteet ja muutokset eivät välttämättä saa turhan suuria mittasuhteita, jos niistä on jo etukäteen puhuttu. Tarkoituksena on myös selventää nuorille, mitä uuden oppivelvollisuuslain mukainen maksuton opiskelu käytännössä tarkoittaa. Itsellemmekin asia on vielä vieras, eikä siitä taida olla kovin

selkeitä päätöksiä vielä tehty missään, joten joudumme tähän asiaan paneutumaan tarkemmin.

Koulumatka-asia voi tuntua esimerkiksi isommalla paikkakunnalla asuvasta, joukkoliikenteeseen tottuneesta henkilöstä turhalta. Tämän kunnan Toisen asteen startin sisällössä sillä kuitenkin on oma perusteltu syy ja henkilökohtaisesti pidän sitä kovin tärkeänä aiheena. Useimmat ammattikoulutukseen lähtevät nuoret siirtyvät täältä, noin kolmenkymmen kilometrin päähän isompaan kaupunkiin. Julkinen liikenne ei ole mitenkään verrattavissa isomman kaupungin joukkoliikenteeseen, vaikka mahdollisuuksia kulkemiseen on linja-auton lisäksi myös satunnaiset junavuorot. Oma kokemukseni on, että paikalliset perheet eivät pääsääntöisesti käytä julkista liikennettä isompaan kaupunkiin siirtyessään. Osa aikuisista käyttää linja-autoa työmatkoihin ja nuoret koulumatkoihin, mutta pääsääntöisesti kuitenkin liikutaan omalla henkilöautolla. Itse arvelen, että osa (ehkä jopa suurin osa) tulevalle starttijaksolle osallistuvista nuorista ei ole välttämättä koskaan käyttänyt linja-autoa matkustaessaan läheiseen kaupunkiin. Näin ollen esimerkiksi linja-autopysäkkien sijainnit eivät ole heille välttämättä tuttuja, saati sitten lippujen hankinta tai aikataulujen selvittäminen.

Välitön viikkoanalyysi 21.4.2021

Tämän viikon aikana on saatu tehtyä monia tarpeellisia päätöksiä. Tuntuu, että vähitellen toiminta alkaa itselleni selkiytymään, kun on mukana suunnittelussa. Käytännön kokemus meille sen sitten toki lopullisesti osoittaa. *Starttijakson nimestä keskustelu on sinänsä pieni asia, mutta merkityksellinen.* Nimen muuttaminen viime vuoden Ammattistartista Toisen asteen startiksi tuo muillekin näkyväksi sen, mikä meille työn suunnittelussa on ollut selkeää alusta alkaen. *Starttijakso on tarkoitettu palvelemaan kaikkia peruskoulun päättäviä nuoria, riippumatta siitä mihin on yhteishaussa hakenut.* Starttijaksoa ei ole siis kohdennettu vain ammattikouluun siirtyville, vaan kaikille Toiselle asteelle siirtyville. Toiminnan sisällössä pystytään sitten tarkemmin huomioimaan se, mihin ryhmäläiset ovat hakeneet ja mistä asioista pitää kertoa tarkemmin.

Toisen asteen startin ajankohtaa on pohdittu tällä viikolla ja pääsimme itseämme miellyttävään lopputulokseen. Kesätyöjakson ajankohdalla on iso merkitys niin siihen, että osallistujat pääsevät tulemaan, mutta myös siihen, että nuoret saavat itselleen ajankohtaista tietoa. Ajankohtainen tieto on kiinnostavaa ja näin nuoret hyötyvät siitä enemmän. Keskustelimme myös siitä, että starttijakso ei muodostu liian raskaaksi ja toisaalta pohdimme sitä, voiko jakson jakaa kahteen eri osaan. Lopulta päädyimme jakamaan jakson kahteen osaan ja tällä hetkellä se tuntuu kaikkein toimivammalta ratkaisulta.

Pääsimme tämän viikon aikana myös pohtimaan starttijakson sisältöjä. Punaisena lankana tässä pohdinnassa on ollut se, että *mikä muuttuu, kun siirrytään peruskoulusta toiselle asteelle*. Muutokseen liittyy paljon käytännön asioita, mutta myös muita tärkeitä aihealueita. *Koulumatka* ja siihen liittyvät asiat nousivat keskustelussa esille, sillä ne koskettavat suurinta osaa nuorista. *Omassa kunnassa on tarjolla lukio, mutta muita opintoja varten lähdetään toiselle paikkakunnalle*. Uusi op- pivelvollisuuslaki vaikuttaa myös omalta osaltaan moneen asiaan ja sen vuoksi sen huomioiminen on oleellisessa osassa.

5.1.4 Seurantaviikko 18

4.5-6.5.2021

Tämän viikon aikana olemme pohtineet starttijakson sisältöjä ja mahdollisuuksia yleisesti. Olemme miettineet mahdollisia vierailijoita, joita voisimme pyytää paikalle. Viime vuoden ammattistartissa on ollut vierailijoina läheisestä kaupungista toisen asteen oppilaitoksen ku- raattori ja opinto-ohjaaja. Työparini kokemuksen mukaan vierailijoiden käynnit olivat olleet monella tavoin hyödyllisiä, joten päädyimme siihen, että pyydämme heitä tänäkin vuonna paikan päälle. Viime vuoden vierailu on ollut sisällöllisesti antoisa, joten päätimme että pyy- dämme heitä tänäkin vuonna kertomaan omista näkökulmistansa siitä, mikä muuttuu, kun siirrytään peruskoulusta toiselle asteelle. Lisäksi on hyvä, että nuoret pääsevät etukäteen tu- tustumaan tulevan oppilaitoksen työntekijöihin ja kysymään mielessä olevia asioita.

Starttijakson sisältöjä pohtiessa päätimme, että avustamme startin aikana tarpeen mukaan nuoria erilaisten hakemusten täyttämässä tai esimerkiksi ohjaamme tarvittavien liitteiden hakemisessa. Mahdollisia hakemuksia voivat olla esimerkiksi koulumatkatukihakemus, nuo- ren kuntoutusraahakemus tai esimerkiksi jatkuvan haun tai lisähaun tekeminen. Esimerkiksi jokainen täältä ammattikouluun lähtevä nuori joutuu hakemaan Kelan koulumatkatukea, jotta saa matkansa uuden lain mukaisesti ilmaiseksi. Hakemusten tekeminen ja niissä avusta- misen tarve selvenee meille vasta ensimmäisen starttiviikon aikana, kun olemme ensin tutus- tuneet ryhmäläisiin ja heidän tilanteisiinsa.

Olemme tällä viikolla miettineet paljon starttiviikkojen sisältöjä ja erilaisia työtehtäviä. Toi- sen asteen koulutukseen tutustuminen on luonnollisesti isossa roolissa, ja sen sisälle olemme miettineet erilaisia toimintoja. Olemme pohtineet niitä asioita, joita tulee eteen, kun aloittaa uudessa oppilaitoksessa. Toisen asteen startin ollessa kuitenkin myös kesätyötä, josta saa palkkaa, niin olemme pohtineet erilaisia mahdollisuuksia tarjota nuorille kokemuksia vaihte- levista työtehtävistä.

Olemme pallotelleet keskenämme erilaisia vaihtoehtoja, esimerkiksi viheralueiden kunnosta- mista ja luontokohteiden siivoamista ja ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Kuitenkin, kun tarkemmin

lähdimme asiaa pohtimaan, niin kunnassa olevat luontokohteet sijaitsevat verrattain kaukana ja siirtymisessä näihin menee aikaa mielestämme liian paljon. Hylkäsimme luontokohteisiin liittyvät pohdinnat. Mietimme myös ideoita pyöräkorjaamon pitämisestä, mattojen pesupalvelusta, marjojen poiminnasta ja ideoimme myös tapahtuman, joka voitaisiin järjestää kuntalaisten iloksi. Pohdimme, että nuorten kanssa voisimme tutustua tapahtumatuotantoon ja järjestäisimme toisen starttiviikon päätteeksi lapsille suunnatun ilmaisen keppihevostapahtuman. Mietimme, että voisimme tätä varten valmistaa keppihevostia osallistujien yhteiseen käyttöön ja tekisimme keppihevosturadan toimipisteemme pihamaalle. Tapahtuman jälkeen voisimme lahjoittaa tekemämme keppihevostetesteineen esimerkiksi varhaiskasvatukseen käyttöön. Monelta kannalta, kun asiaa pohdimme, niin päätimme kuitenkin jättää ajatuksen vielä taka-alalle. Tässä kohtaa emme vielä tiedä osallistujia, emmekä heidän lukumääräänsä, joten tapahtuman järjestäminen tuntuu hankalalta suunnitella etukäteen. Mietin myös, että jos tapahtuma työtehtävänä vie liian paljon aikaa niin työmotivaatio saattaa kärsiä, jos aihepiiri ei olekaan yhtään kiinnostava.

*Meillä ohjaajilla on yhteinen tahtotila siitä, että haluamme tarjota nuorille startin aikana hyödyllisiä työtehtäviä ja työtä, jolla on merkitystä. Pohdimme erilaisia vaihtoehtoja ja mieleen tuli sotaveteraanien avustaminen. Päätimme, että otamme yhteyttä kunnan kotihoi-
toon, ja tiedustelemme mahdollisuutta tarjota apua kunnassa asuville sotaveteraaneille. Mahdollisia työtehtäviä voisi olla esimerkiksi erilaiset pihatytöt, ikkunoiden pesu, siivous, leipominen, mattojen pesu yms.*

Itselleni on jäänyt mielikuva koulun pihasta, että pihamaalaukset ovat jo kuluneet eikä tekemisen mahdollisuuksia taida olla liikaa. Päätimme, että voisimme tarjota apua esimerkiksi koulun pihan virkistämiseen, pihamaalauksen vahvistamiseen ja muuhun tarpeelliseen toimintaan. Alakoulu on myös lyhyen etäisyyden päässä toimipisteestämme ja kulkeminen sinne onnistuu hyvin. Päätimme, että olemme yhteydessä alakoulun johtajaan ja tiedustelemme, olisiko heillä tarvetta meidän tarjoamalle avulle. Viheraluetöidenkin mahdollisuutta mietimme ja päätimme olla yhteydessä kunnan tekniseen johtajaan. Viheralueiden hoito toisi monenlaisia mahdollisuuksia erilaisiin työtehtäviin.

Olemme keskustelleet myös hyödyllisistä arjen taidoista, joita voimme starttijakson aikana harjoitella ja vahvistaa ja tämän vuoksi päätimme tällä viikolla, että valmistamme startin aikana lounaan itsellemme. Nuoret pääsevät harjoittelemaan erilaisten ruokien valmistamista. Arvelen, että nuorten kokemukset ruoanvalmistuksesta voivat olla hyvin vaihtelevia. Reseptin lukutaito, sen seuraaminen ja toteuttaminen antaa myös paljon tietoa toimintakyvystä. Ruoan valmistaminen ja nauttiminen yhdessä auttaa myös ryhmäytymisessä ja yhdistää nuoria. Samalla voimme myös keskustella monipuolisen ja laadukkaan ruoan vaikutusta jaksamiseen. Riittävä energiasaanti ja säännöllinen ruokailu on tärkeää, kun koulupäivät koulumatkojen vuoksi pitenevät syksyllä huomattavasti totutusta. Uskoisin, että ruoanlaiton lomassa aiheesta keskustelu on hedelmällisempää kuin luentotyylisesti asiasta puhuminen. Työllisyyspalvelut kustantavat lounaan raaka-aineet, joten lounas on osallistujille ilmainen. Tämä on mielestäni erinomainen asia, monestakin eri syystä.

Olemme pohtineet, miten käytännössä ruoan valmistus ja raaka-aineiden hankinta toteutetaan. Mietimme ensin, että suunnittelemme nuorten kanssa ruokalistan yhdessä ja käymme myös kaupassa yhdessä. Tähän olisi voinut yhdistää myös rahaan, talouden hallintaan ja kustannuksiin liittyvää keskustelua. Tämän käytännön toteutusta pohtiessamme päädyimme kuitenkin siihen, että kauppakäynteihin yhdessä kuluu liian paljon aikaa, joten jätämme sen pois ohjelmasta. Päätimme suunnitella etukäteen lounaan ensimmäiselle päivälle ja varamme aineet siihen. Muiden päivien osalta ruokalistan suunnittelu tehdään nuorten kanssa yhdessä.

Toteutuksen sisältöjä suunniteltaessa olemme pyrkineet pitämään mielessä koko ajan myös sen, että saatamme joutua muuttamaan suunnitelmiamme. Emmehän vielä tiedä, ketä starttijaksolle osallistuu, emmekä välttämättä tunne heitä etukäteen. Olemme keskustelleet tästä ja valmistaudumme siihen, että tarpeen vaatiessa startin alkaessa muutamme tekemiämme suunnitelmia ja painotammekin eri asioita, jos se meistä ohjaajista näyttää tarpeelliselta. Tarpeellista kuitenkin on tehdä selkeä ja yksityiskohtainen suunnitelma ja aikatauluttaa se hyvin. Näin toiminta saadaan sujuvaksi.

Välitön viikkoanalyysi 6.5.2021

Viikko on ollut hyvin työntäyteinen startin osalta ja monessa asiassa olemme päässeet eteenpäin. Niin kuin aina suunnittelussa, asioita tulee pohtia eri näkökulmista. Mielestämme olemme onnistuneet miettimään asioita hyvin laajasti ja pystyneet pohdinnan perusteella tekemään päätöksiä, joiden avulla pystymme etenemään. Kaikessa päätöksenteossa on kuitenkin huomioitava, että starttiin osallistuvat nuoret ovat alaikäisiä ja useimmille suunnittelemamme työt ovat varmaankin uusia. Työtehtävien tulee myös olla vaikeusasteeltaan sopivia kaikille ryhmäläisille. Työturvallisuusasioista olemme myös keskustelleet ja ne tuleekin pitää mielessä, kun töitä suunnittelemme. Huomioitavaa on myös oma osaaminen. Vaikka nuorten ohjaaminen onnistuu ja monia käytännön tehtäviä on oman elämän varrella tehnyt, niin ammattitaitoa ei kuitenkaan ole kaikkiin töihin. On siis osattava valikoida nuorille sellaisia työtehtäviä, joita itse ymmärtää ja joissa osaa heitä opastaa. Erilaisten työtehtävien avulla nuoret saavat lisää kokemusta, onnistumisen kokemuksia sekä voivat harjoitella tunnistamaan omaa osaamistaan meidän ohjaajien avustuksella.

Keskustelimme tämän viikon aikana hyödyllisistä työtehtävistä ja niihin liittyen myös arjen taidoista. Päädyimme siihen, että osana starttitoimintaa valmistamme nuorten kanssa lounaan itse päivittäin. Nuoret saavat kokemusta erilaisten ruokien valmistamisesta, mutta yhdessä tekeminen ja syöminen myös vahvistavat osallisuutta ja tukevat ryhmäytymistä. Ruoanlaiton lomassa terveellisestä ja riittävästä syömisestä sekä ateriaritmistä on myös luonnollista keskustella.

Suunnitelman tekeminen on vaatinut jo paljon suunnittelua ja siihen on olennaisesti kuulunut myös varasuunnitelmien pohtiminen. Olemme pohtineet ja pallotelleet monenlaisia ideoita, mutta ne jäävät osittain vielä hautumaan. *Ajatusten vaihtaminen ja ideoiden pohtiminen monelta kantilta on kuitenkin osoittautunut todella tarpeelliseksi*, jotta saamme suunniteltua helposti toteutettavat, monipuoliset työtehtävät, jotka soveltuvat kaikille ryhmäläisille. *Suunnitelmien tekemiseen tulee käyttää riittävästi aikaa*, eikä ratkaisuja kannata tehdä hätiköiden.

5.1.5 Seurantaviikko 19

10.5-12.5.2021

Tällä viikolla olemme olleet yhteydessä eri toimijoihin, joita voisimme auttaa. Saimme myönteisen vastaanoton jokaiselta toimijalta, kenelle soitimme ja he lupasivat olla asian tiimoilta yhteydessä lähiaikoina. Kotihoidosta saimme tiedon, että yksin asuvia veteraaneja ei ole enää kovin paljon, joten päätimme ulottaa avun tarjoamisen myös muille yksin asuville vanhuksille. Kotihoidon esimies lupasi selvittää asiaa. Tekniseltä johtajalta saimme tiedon, että kunnan osalta tarvetta tämän tyyppiseen toimintaan ei tällä hetkellä ole, mutta hän ohjasi meitä olemaan yhteydessä kunnan vuokra-asuntojen isännöitsijään.

Tämän viikon aikana olemme suunnitelleet myös muita startin sisältöjä ja päätimme tehdä tutustumiskäynnin läheisen kaupungin toisen asteen oppilaitoksen isoimmalle kampukselle. Todennäköisesti suurin osa ryhmäläisistämme tulee hakeutumaan sinne opiskelemaan. Tarpeen mukaan jalkaudumme myös muihin toimipisteisiin. Olin yhteydessä myös kyseisen oppilaitoksen hakupalveluihin ja saimme kuulla, että yleisiä tutustumiskäyntejä ei tällä hetkellä järjestetä lainkaan.

Välitön viikkoanalyysi 12.5.2021

Tämän viikon aikana tietyt asiat ovat taas edenneet. Ilahduttavaa on ollut *yhteistyökumppaneiden mukaan lähteminen ja hyvä vastaanotto*. Yksi asia kerrallaan palaset alkavat loksahdella kohdalleen ja *kokonaisuus alkaa hahmottumaan*. Yhteistyön tekeminen on tärkeässä osassa, kun mietitään kesätöiden tekemistä. *Yhteistyötaitoja siis vaaditaan ja myös olemassa olevan verkoston hyödyntäminen on osoittautunut tarpeelliseksi*. Meille on ollut tärkeää, että pääsemme tekemään työtä, jolla on merkitystä, joten sen tekemiseen on myös helpompi motivoitua. Monipuolisten työtehtävien järjestäminen voi meille ohjaajille tarkoittaa myös oman mukavuusalueen ulkopuolelle menemistä. Kuitenkin *oppimista ja kokemusten kertymistä* tämän toiminnan suunnittelu ja sen to-

teuttaminen on meille kaikille. Etsivän nuorisotyöntekijän työhön sisältyy normaalisti paljon yhteistyökumppaneiden ja verkostojen kanssa työskentelyä. Verkostoja kasvatetaan ja asiakkaalle soveltuvia palveluja etsitään aina tarpeen mukaan. Sinänsä tämä suunnitelmatyön yhteistyökuvioiden luominen on hyvin samantyyppistä työtä. *Aloitteellisuus* on myös osoittautunut tarpeelliseksi taidoksi, *itse on oltava aktiivinen* ja lähdettävä selvittämään eri vaihtoehtoja.

5.1.6 Seurantaviikko 20

17.5-19.5.2021

Tämän viikon aikana olemme olleet yhteydessä läheisen kaupungin toisen asteen oppilaitoksen erityistyöntekijöihin ja saaneet järjesteltyä opinto-ohjaajan ja kuraattorin tulemaan paikan päälle tapaamaan Toisen asteen starttiin osallistuvia nuoria. Opinto-ohjaaja ja kuraattori tulevat kertomaan opiskelusta heidän oppilaitoksessaan, siitä mikä muuttuu, kun siirrytään peruskoulusta ja mistä asioista tulee huolehtia. Saimme myös tämän viikon aikana sovittua saman oppilaitoksen toisen kuraattorin kanssa tutustumiskäynnin heidän isoimmalle kampusalueellensa toiselle starttiviikollemme. Suunnittelimme myös, että menemme tutustumiskäynnille linja-autolla, jotta samalla jokainen nuori saa kokemuksen bussin lähtö- ja saapumispysäkeistä sekä yleisesti linja-autolla matkustamisesta.

Olemme olleet yhteydessä myös Kelaan, toiveissa saada sieltä työntekijä paikan päälle tai Teams-yhteyden välityksellä kertomaan etuuksista ja niiden hakemisesta. Saimme vastauksen, että Kela ei kuitenkaan toteuta tämän tyyppisiä pyyntöjä, joten päätimme että kerromme itse nuorille oleellisimmat asiat Kelan kanssa asiointiin liittyen.

Tällä viikolla olemme myös saaneet tarkempia tietoja tulevista työtehtävistä. Kotihoidon palveluohjaaja oli kartoittanut asiakkaidensa tarpeita, ja sitä kautta saimme kolmen iäkkään asiakkaan yhteystiedot ja toiveet palveluista. Yhdellä asiakkaalla oli toive ikkunanpesusta, toisella rikkaruohojen kitkemisestä sekä jutteluseurasta ja kolmas asiakas toivoi ikkunoiden pesua sekä haravointia. Lisäksi tuli yleisiä toiveita liittyen vanhusten asuntojen asiakkaille pihapelihetken järjestämisestä tai ulkoilutusavusta. Suunnittelimme aikatauluun ensimmäiselle starttiviikolle kolmen asiakkaan kotikäynnit, joista kotihoidon työntekijä oli jo asiakkaiden kanssa sopinut ja jätimme pihapelihetken odottamaan varaohjelmana. Yksittäisten asiakkaiden toiveet pyrimme toteuttamaan, koska heiltä on jo näistä tiedusteltu. Pihapelihetki jää tässä vaiheessa varalle, siihen palaamme, jos ohjelma tarvitsee lisää täytettä.

Alakoululta saimme tietoa, että olisi tarve pihamaalausten lisäksi lumipalloseinän tekemiselle, kirjojen päällystämisellä sekä yhden luokan tavaroiden muutolle. Näille töille varasimme suunnitelmaan aikaa ensimmäiseltä starttiviikolta ja teemme yksityiskohtaisemman suunnitelman vasta viikon alussa, kun työtehtävien määrä tarkentuu paikan päällä. Sovimme

alakoulun johtajan kanssa, että teemme sen verran töitä, kun työajan puitteissa suinkin ehdimme. Urakkaa emme voi varsinaisesti ottaa vastaa, koska emme ole esimerkiksi tietoisia starttiin osallistuvien mahdollisista toimintakyvyn tai terveydentilan haasteista.

Vuokra-asuntoyhtiöltä saimme tiedon, että heillä olisi tarjolla maalaustöitä ja ulkoalueiden hoitoon liittyviä töitä. Työtehtävät tarkentuvat toisen starttiviikon alussa, kun menemme nuorten kanssa tutustumaan. Työnantaja varaa tarvikkeet ja suojavarusteet. Sovimme vuokra-asuntoyhtiön työt toiselle starttiviikolle, suunnittelimme niiden tekemiseen aikataulut ja teemme töitä niin pitkälle kuin suunnitellussa aikataulussa ehdimme.

Työtehtävien hahmottuessa tarkemmin, olemme saaneet luotua starttiviikkojen rakenteen ja päivien sisällön. Olemme miettineet aikataulut nyt melko tarkkaan etukäteen, mutta niin että jouston mahdollisuus on päivissä olemassa. Lisäksi olemme tehneet myös varasuunnitelmia päivien osalta, esimerkiksi jos sääolosuhteiden vuoksi vaikkapa maalaamista ei voida tehdä. Olemme myös huomioineet päivien suunnittelussa sen, että startti saadaan vietyä läpi vaikka toinen ohjaajista mahdollisesti sairastuisi ja joutuisi olemaan poissa. Osan päivistä ja tehtävistä olemme suunnitelleet tekevämme kahdessa ryhmässä. Olemme saaneet aikatauluun sovitettua myös vierailijoiden käynnit sekä muuta toimintaa, jota järjestämme omassa toimipisteessä.

Välitön viikkoanalyysi 19.5.2021

Viikko on ollut hyvin työntäyteinen ja monet asiat ovat selvinneet. Yhteydenottomme eri toimijoihin ovat tuottaneet hedelmää ja olemme saaneet paljon erilaisia tarpeellisia työtehtäviä, joita voimme nuorten kanssa toteuttaa. *Aloitteellisuus* on siis ollut kannattavaa ja tarvetta taitaa ollakin enemmän, kuin mihin pystymme vastaamaan. *Työtehtävät ovat vaikeusasteeltaan vaihtelevia ja sisällöltään monipuolisia.* Yhtäkkiä huomasin, että olemme päässeet ison askeleen eteenpäin ja olemme saaneet suunnitelmaa tehtyä jo hyvin pitkälle ja päivien sisältö alkaa hahmottumaan. *Olemme pohtineet paljon erilaisia vaihtoehtoja* ja luontevasti päädyimme tulevien viikkojen sisältöihin. Aiemmin suunnittelemamme tapahtumatuotanto on nyt unohdettu ja perusteet sen pois jättämiselle olivat lopulta ihan selkeät. Ajatuksenahan se on hyvä ja käyttökelpoinen, mutta ei ehkä kuitenkaan toimivin tähän toteutukseen.

Vierailijoiden paikalle pääseminen on ollut tällä viikolla merkittävä asia. He tulevat kertomaan omalta osaltaan, mikä nuorten elämässä muuttuu, kun he siirtyvät toiselle asteelle. On monin tavoin arvokasta saada tulevan oppilaitoksen henkilökuntaa tutustumaan nuoriin jo etukäteen. Nuo-

ret saavat ensiarvoisen *tärkeää tietoa ja myös mahdollisuuden kysyä mielessä olevia asioita*. Meidän osaltamme vierailijoiden varmistuminen myös selkeyttää sitä, mistä asioista he kertovat ja mikä osuus jää meille ohjaajille. Paljon on tälläkin viikolla eri asioita pohdittu, selvitetty ja päätetty, että päästy tähän pisteeseen asti. Tämän viikon aikana on päästy suurista linjoista jo pienempien sisältöjen ja *aikataulujen suunnitteluun*. Nyt alkaa jo tuntua sen verran valmiilta, että startti saisi jo alkaa.

5.1.7 Seurantaviikko 21

24.5-26.5.2021

Työllisyyspalvelupäällikkö on ollut yhteydessä peruskoulun opinto-ohjaajan kanssa, joka on ehdottanut Toisen asteen starttiin osallistumista vajaan kymmenelle peruskoulun päättävälle nuorelle. Lisäksi meidän kauttamme on myös starttiin osallistumista ehdotettu muutamalle nuorelle, joten enimmillään näytti, että osallistujia saattaisi olla jopa reilu kymmenen. Tämän viikon aikana osallistujat ovat kuitenkin pääsääntöisesti varmistuneet ja näyttää siltä, että starttijaksoon olisi osallistumassa seitsemän nuorta. Tämä on varsin hyvän kokoinen ryhmänä ja otoksena myös, ottaen huomioon pienen kunnan pienen ikäluokan.

Tämän viikon aikana olemme suunnitelleet tarkemmin omalla toimipisteellä järjestettävää ohjelmaa, erityisesti ensimmäisen viikon osalta. Olemme pohtineet palautteen keräämistä ja siihen käytettäviä keinoja. Toiminnallisia menetelmiä olemme suunnitelleet, koska palautteen antaminen pelkästään puhumalla voi nuorten kohdalla jäädä herkästi vajavaiseksi. Olemme varanneet käyttöön palautteen antoa sekä yleistä kuulumisten vaihtoa varten Mahti-tunnekortit, joita tulemme käyttämään säännöllisesti useamman kerran. Lisäksi päätimme, että ryhmäläisten kanssa tehdään säännöt ensimmäisenä päivänä ja samassa yhteydessä kertaamme ja kerromme vielä yleisesti työelämän pelisäännöistä sekä kesätyöjaksoon liittyvistä seikoista.

Tärkeinä teemoina päätimme nostaa starttijaksolle myös itsensä esittelemiseen liittyvien taitojen harjoittelun, omien vahvuuksien ja itsetuntemuksen vahvistamisen, haitallisista ajatuksista puhumisen sekä omien taitojen tunnistamisen. Nämä teemat päätimme kuitenkin sijoittaa vasta toiselle starttiviikolle, orientoitumisena alkaviin opintoihin. Ensimmäisen viikon aikana pyrimme tarpeen mukaan vahvistamaan sosiaalisia taitoja ja kiinnitämme huomiota esimerkiksi käytöstapoihin ja tarvittaessa siihen, miten muille ryhmäläisille puhutaan. Käytännössä näihin asioihin palaamme toiminnan keskellä ja työtehtävien lomassa, aina tarpeen mukaan.

Viikon aikana olemme myös pohtineet minkälaisia varusteita tulemme tarvitsemaan ja olemme tehneet tarvittavia hankintoja. Toimipisteemme keittiövarustus on ollut puutteellinen, joten olemme hankkineet lautasista ja kattiloista lähtien kaiken tarpeellisen. Teimme

myös tuleville ryhmäläisille työsopimuksen allekirjoittamiskäynnillä annettavan muistilistan soveltuvista työvaatteista ja tärkeistä puhelinnumeroista. Käytännössä kaikki alkaa olemaan valmista tulevaa starttijakson ensimmäistä viikkoa varten.

Välitön viikkoanalyysi 26.5.2021

Yhteistyössä peruskoulun kanssa, *osallistujat tulevalle starttijaksolle alkavat olla tiedossa.* Näin on siis varmistettu, että Toisen asteen startti tullaan järjestämään kesällä. Ilman osallistujiahan se ei onnistuisi. *Palautteen keräämistä olemme pohtineet tällä viikolla, sillä sen saaminen on todella tärkeää onnistumisen arvioinnista ja jatkokehittämisessä.* Palautteen keräämisessä pyrimme huomioimaan kohderyhmämme ja haluamme muutenkin tehdä siitä *mahdollisimman kevyttä ja helppoa.* Olemme päätyneet pääasiassa *toiminnallisiin menetelmiin.*

Tullessaan Toisen asteen starttiin, nuoret tulevat kuitenkin *kesätyöhön* ja näin ollen *työelämän pelisäännöt* ovat tärkeitä nuorten tiedostaa. Niiden lisäksi päätimme nuorten kanssa luoda myös *omat pelisääntömme starttijaksoa varten,* jotta jokainen osallistuja tietää mitä häneltä odotetaan.

Starttijakson tarkempien sisältöjen luomisessa pääsimme tällä viikolla siihen pisteeseen, että saimme sovittua *teemat,* joiden pohjalta rakennamme myös oman osuutemme työtehtävien ulkopuolella. Toisaalta aiheet ovat sellaisia, että niitä pystymme käsittelemään myös työnteon lomassa. Teemoiksi *nostimme itsensä esittelemisen taidot, omien vahvuuksien ja taitojen tunnistamisen, itsetuntemuksen vahvistamisen, haitallisten ajatusten tunnistamisen.* Lisäksi koemme tärkeänä kiinnittää huomiota *sosiaalisten taitojen vahvistamiseen.* Aihealueet, joita tulemme käsittelemään ovat sisällöltään isoja, eikä niitä ole tarkoituksen mukaista käsitellä päivästä toiseen. Kuitenkin *aihealueet, niiden tunnistaminen edistävät nuorten hyvinvointia* ja haluamme nostaa ne keskusteluun nuorten kanssa.

Jännittävää, innostavaa ja mukavaa toimintaa tiedossa. Viikon aikana kaikki palaset on saatu yhteen. Olemme saaneet työtehtävien lisäksi suunniteltua myös muun toiminnan. *Käytännön hankintoja ja järjestelyjä* on tämän viikon aikana tehty paljon ja se on vaatinutkin paneutumista. Muistilistojen avulla olemme saaneet kaiken tarpeellisen hankittua. Hyvin tehdyn suunnitelman avulla

olo on varma ja tehdyt ratkaisut tuntuvat oikeilta. Kaikkia päätöksiä on pohdittu ja punnittu ja niiden hyötyjä mietitty. Tämä viikon jälkeen kutkuttaa niin, että ei meinaa maltaa odottaa, että ensimmäinen starttipäivä alkaa.

5.1.8 Seurantaviikko 22

3.6.2021

Tänään olin työllisyyspalvelupäällikön kanssa tapaamassa tulevia starttijaksolaisia heidän allekirjoittaessaan työsopimukset. Muutama starttijaksolle osallistuvista nuorista on itselleni entuudestaan tuttuja, mutta suurin osa ei. Työsopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä kerroin starttiviikon toteutuksesta, tulevista työtehtävistä, soveltuvista työvaatteista ja annoin mukaan tekemämme muistilistan puhelinnumeroineen. Tänään lähestyvä starttijakso alkoi selkeästi konkretisoitua eri tavoin, kun pääsi tapaamaan tulevia osallistujia.

Olen itse ensimmäistä kertaa mukana ja vastuussa tämän tyyppisen toiminnan järjestämisestä. Todella paljon on kaikkea jouduttu pohtimaan, eikä kaikki ehdotukset ole jääneet elämään. Tekeminen on ollut kaiken aikaa myönteistä ja energistä ja uskon että se tulee näkymään myös tulevilla starttiviikoilla. Tänään kun tapasin starttiin tulevia nuoria ensimmäistä kertaa, tunsin myös hiukan ylpeyttä siitä mitä tuleman pitää. Pieneen kuntaan on saatu järjestettyä minun mielestäni jotain todella hienoa ja olen siinä saanut olla itse mukana. Vaikka en kunnan vakituiseen henkilöstöön kuulukaan, niin olen kuitenkin saanut olla täysipainoisena jäsenenä tässä mukana.

Välitön viikkoanalyysi 3.6.2021

Tämän viikon osalta työt ovat painottuneet moniin muihin asioihin, kuin Toisen asteen starttiin. Kuitenkin *työsopimusten allekirjoittaminen* isona työnä on tällä viikolla pääosin saatu tehtyä. *Olipa mukavaa päästä tapaamaan Toisen asteen starttiin osallistuvia nuoria. Jännitys varmasti laantui puolin ja toisin. Koin kovin tarpeellisena etukäteen tutustumisen ja starttijaksosta kertomisen.* Toiminta on kuitenkin ihan uutta, eivätkä nuoret voi oikein tietää mitä odottaa. Työsopimuksen allekirjoittamistapaamisessa kerroin heille päällisin piirtein toiminnasta, tulevista työtehtävistä ja huomioitavista asioista. Uskon, että *ennakointi* tässäkin asiassa kannattaa. Helpottaa mahdollisia jännittämisen ja epävarmuuden tunteita.

5.1.9 Seurantaviikko 24

14.6.2021

*Ensimmäinen starttipäivä. Osallistujia oli paikalla tänään viisi. Yksi nuori ilmoitti aamulla tul-
leensa kipeäksi. Päivä starttasi Toisen asteen startin ja ohjaajien esittelyllä. Toisen asteen
startin työtehtävien sisältöä kerrottiin tarkemmin ja myös muun ohjelman sisältöä. Yhdessä
loimme myös säännöt. Käsittelimme työelämän pelisääntöjä ja keskustelimme muun muassa
kännykän käytöstä työaikana sekä ajoissa paikalla olemisesta. Sääntöjen luominen täysin
opiskelijoilta tulevien ehdotusten avulla ei ollut riittävä tapa, mutta kysymysten avulla ryh-
mäläiset uskaltautuivat kuitenkin vähitellen ehdottamaan ryhmälle sääntöjä. Sääntöihin kir-
jattiin myös palautteen kerääminen nuorilta. Heidän avullaan toimintaa voidaan kehittää ja
onnistumista arvioida. Palautteen ja kokemusten avulla on helpompi lähteä suunnittelemaan
seuraavan vuoden toimintaa.*

*Alkuesittelyn, esitietolomakkeen täyttämisen ja sääntöjen luomisen jälkeen jokainen osallis-
tuja sai kertoa minkälaiset fiilikset ovat tällä hetkellä. Fiiliksen kuvaamiseen käytettiin
MAHTI-tunnekortteja. Pöydällä levitetystä korteista jokainen sai valita itselleen sopivan kor-
tin. Jokainen myös kertoi omasta fiiliksestä esittelemällä kortin ja lyhyesti sanoittamalla sen.
Alkufiilikset olivat kaikilla osallistujille myönteiset, muutamalla hiukan ihmettelevä tai häm-
mentynyt kortti, yhdellä selkeästi peukut pystyssä. Kukaan ei valinnut surullista tai kielteisiä
tunteita esittävää korttia. Sanoittamalla fiilisten kertominen on selkeästi haastavampaa,
mutta korttien avulla sujui ihan hyvin.*

Kuvio 1. Tunnekortit startin alussa.

*Seuraavaksi jakaannuimme kahteen ryhmään. Kaksi nuorta jäi allekirjoittaneen kanssa val-
mistamaan lounasta, ja loput lähtivät toisen ohjaajan kanssa etukäteen sopimamme vete-
raanin luokse. Lounaaksi valmistimme jauhelihakeittoa ja leivoimme sämpylät. Molemmat
nuoret olivat joskus aiemminkin tehneet jotain ruokaa, joten kaikkea ei tarvinnut opetella
alusta. Ohjaus oli kuitenkin tarpeellista, esimerkiksi reseptin ainesosamäärien tulkinnassa ja
ihan käytännön työskentelyssä. Asenne oli molemmilla nuorilla myönteinen ja he tarttuivat
työhön reippaasti. Valmiiksi saatiin maistuva lounas.*

*Iltapäivällä koko porukalla kitkimme työpaikan pihalta rikkaruohoja ja yhdessä tuumimme
mitä keräämme pois ja mitä emme. Toisille työ oli tuttua ja toisille ensimmäinen kosketus
kitkemiseen. Jäi vaikutelma, että kaikkia kitkeminen ei motivoinut, mutta kaikki kuitenkin
osallistuivat ja hoitivat oman työnsä loppuun asti. Näinhän se on, että kaikki työ mitä joutuu
tekemään, ei välttämättä ole sitä kaikkien mieluisinta.*

Seuraavaksi lähdimme alakoululle sopimaan rehtorin kanssa siellä suoritettavista töistä. Rehtori esitteli työtehtävät ja kaikki ryhmäläiset pääsivät kuulemaan minkälaisia töitä lähipäivinä, on tiedossa. Saman iltapäivän aikana tartuimme toimeen ja teimme ensimmäiset meille suunnatut työtehtävät. Muutimme yhden luokan tavaroita toiseen kerrokseen, uuteen luokkaan. Mukana oli osallistumassa kolme nuorta. Työ sujui ripeästi, yhteistyöllä saimme painavimmatkin tavarat kannettua.

Iltapäivän päätteeksi siirryimme vielä omalle työpisteellemme ja päätimme päivän pohdintaan siitä, miltä päivä oli tuntunut. Kommentteja ei tullut kovin paljon, ”Ihan ok” toistui muutamana kerran. Kysyttäessä mikä oli mukavinta, jonkun mielestä muuttohommat ja jonkun mielestä tietokoneen osien purkaminen. Keskustelimme myös siitä, että on hyvä harjoitella kertomaan oma mielipide ja jatkossa palautetta ja mielipidettä tullaan toisella asteellakin kysymään eri tilanteissa.

Omat tuntemukset ensimmäisen päivän jälkeen on vähintäänkin innostuneet. Nuorten kanssa työskentely on mukavaa ja meininki on sopivan rentoa. Vaikka kaikkia vähän alkuun jännittää, se ei haittaa. Ensimmäinen päivä ainakin sujui suunnitelmien mukaan ja tämän perusteella jo saimme heti käsitystä siitä mitä asioita voisi olla hyvä painottaa tulevien päivien aikana.

15.6.2021

Toisen starttipäivä sujui nopeasti ja ahkerasti työskennellen. Tämän päivän toiminnot rakentuivat pitkälti koulun pihalle toteutettavan hyppyruudukon suunnitteluun. Alakoulun pihaan on tarkoitus toteuttaa neljä hyppyruudukkoa, ne on tarkoitus maalata asfalttiin. Ryhmäläisistä usea kertoi joskus tehneensä jotain hyppyruudukkoja pihaan, mutta ilmeisesti enimmäkseen jalalla piirtäen. Nyt oli tarkoitus tehdä suunnitelma, miten onnistua ruudukon maalauksessa niin että siitä tulee siisti ja mittasuhteet pysyvät oikeina. Me ohjaajat olimme tehneet hiukan taustatyötä ruudukon eteen ja pohdimme, miten sen voisi toteuttaa. Ryhmäläisten kanssa keskusteltiin ruudukosta ja sen toteutuksesta. Kovin paljon kommentteja emme saaneet, mutta he hyväksyivät ”perinteisen” ruudukon maalaamiseen, jota rupesimme suunnittelemaan. Keskustelimme ruudukon tekemisestä, sen mitoista ja siitä kuinka työ tulee tehdä tarkasti. Nuoret hiukan arastelivat ryhtyä toimeen, mutta alkoivat tekemään kuitenkin, kun siihen ohjattiin ja kannustettiin. Osa tarvitsi enemmän ohjausta kuin toiset. Melko nopeasti me ohjaajat pääsimme kärryille, että minkä tyyppistä ohjausta ja apua kukin tarvitsee. Kaikki nuoret osallistuivat aktiivisesti toimintaan ja ruudukon demomalli saatiinkin kivasti yhteistyöllä lattiaan valmiiksi. Demoa tehdessä suunnittelimme samalla sitä, miten oikea versio tullaan seuraavana päivänä toteuttamaan pihamaalle.

Lounaaksi söimme eilen valmistamaamme keittoa ja se kelpasi hyvin kaikille. Me ohjaajat pyrimme rohkaisemaan nuoria ottamaan osaa keskusteluun, jota viritimme useissa kohdin. Keskustelimme myös siitä, että nyt ei olla enää koulussa eikä työpaikalla päde samanlaiset käyttäytymissäännöt. Keskustelimme yleisistä käytöstavoista muun muassa muiden tervehtimisestä ja rohkaisimme nuoria ottamaan osaa keskusteluun ja ennen kaikkea kertomaan

oma mielipiteensä. Juttelimme myös siitä, että me ohjaajat olemme yhtä lailla työntekijöitä niin kuin hekin, eikä meihin tarvitse suhtautua niin kuin opettajiin koulussa. Tämän tyyppiset tilanteet ovat monille nuorista vielä uusia ja vieraita, ja niitä pääsemmekin näiden starttiviikojen aikana harjoittelemaan.

Iltapäivän touhut liittyivät pitkälti alakoululla kirjojen päällystämiseen ja erilaisten pienten korttien leikkaamiseen, liimaamiseen ja laminointiin. Päällystämistyö eteni rivakasti ja joukosta löytyikin nuoria, joilta homma sujui hienosti. He hahmottivat heti hyvin, miten päällystystyö tehdään. Päivän aikana nuorilla oli tehtävänä miettiä, mitkä asiat tulevassa koulussa tai sinne kulkemisessa mietityttävät ja kirjoittaa seuraavana päivänä tulevalle opolle pari kysymystä. Kysymyksiä näytti jokaiselta tulevan ja huomenna onkin sitten helpompi ne lapuista lukea ja esittää. Päivän päätteeksi kysyimme nuorten tuntemuksia kuluneesta päivästä. Saimme kommentit ”ihan mukavaa” ja ”ihan ok”.

Haasteena ohjaamisessa on varsinkin näin alkuun se, että emme tunne kaikkia nuoria vielä kovin hyvin. Ohjaustarpeet voivat olla erilaisia, aivan kuten vahvuudet ja kehittämisen kohteet. Melko nopeasti kuitenkin koen itse tunnistavani, että minkä tyyppistä ohjausta ja apua kukakin mahdollisesti tarvitsee ja minkälaisissa töissä on kenenkin vahvuudet. Mitä enemmän tietenkin vietämme aikaa yhdessä, sen paremmin tutustumme. Päivän tunnit kuluvat nopeasti ja porukassa töiden tekeminen on ollut antoisaa. Toisinaan saamme hyvää keskustelua aikaan ja olemme pystyneet töiden lomassa puhumaan esimerkiksi uudesta oppivelvollisuudesta tai vaikka siitä, miten toimia, jos tulevassa koulussa tulee eteen jotain ongelmia.

16.6.2021

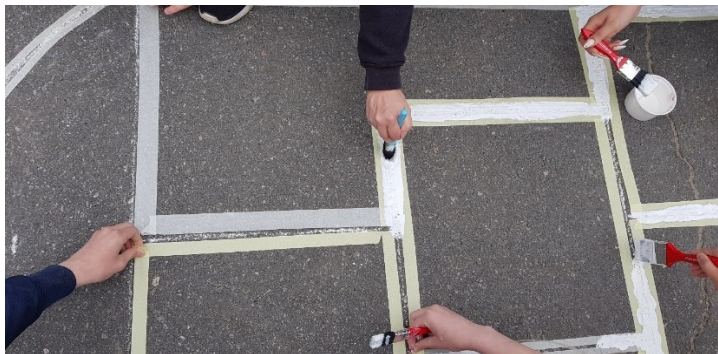
Heti aamusta teimme yhteistyössä päivän lounaan. Jokaisella jaettiin omat tehtävät ja vastualueet ruoan valmistuksessa. Osalla työtehtävät olivat uusia, osalle jo tuttuja. Ohjausta annettiin tarpeen mukaan. Mukavassa yhteistyössä lounas valmistui uuniin juuri ennen kuin toisen asteen oppilaitoksen opinto-ohjaaja tuli paikalle. Nuoret jaksoivat hyvin kuunnella opinto-ohjaajaa ja häneltä saatu infopläjäys teemalla ”mikä muuttuu toiselle asteelle siirtäessä” vaikutti olevan hyvin kattava ja monipuolinen. Nuoret saivat opinto-ohjaajalta käytännön tietoa ja myös yleistä informaatiota opintoihin liittyen. Nuoret olivat valmistelleet kysymyksiä opinto-ohjaajalle ja saivat häneltä hyviä vastauksia. Nuoria askarrutti yleisesti bussilla kouluun kulkeminen, moneltako bussi lähtee, mistä matkakortin saa ja miten pääsee kotoa bussipysäkille, kun matkaa on useita kilometrejä. Kaikkiin näihin kysymyksiin vastauksia ei vielä ollut, sillä oppivelvollisuuden laajenemisen myötä edessä on uusia ratkaistavia asioita myös koululle.

Nuoret saivat tietoa opintojen maksuttomuudesta, siitä että saavat koululta kaikki suojaväitteet- ja varusteet ja myös omaan käyttöön kannettavan tietokoneen. Opinto-ohjaaja kannusti ottamaan asioista selvää, rohkeasti kysymään ja huolehtimaan että on aina ajan tasalla asioista. Keskustelimme myös seuraavana päivänä julkaistavista yhteishaun tuloksista ja saimme käytännön vinkit siihen, milloin tulokset tulevat ja mitä tehdä, jos omia tuloksia ei näy. Nuoria muistuteltiin myös opintopaikan vastaanottamisesta. Käynnin jälkeen nuoret

kommentoivat opinto-ohjaajan käynnin olleen heille todella hyödyllinen. ”Tulipa paljon hyödyllistä tietoa” kommentti myös kuultiin. Opinto-ohjaajan käynti oli kannattava ja antoisa, niin nuorten kuin meidän ohjaajienkin mielestä.

Useimmat nuorista olivat sitä mieltä, että saivat tarpeellista ja tärkeää tietoa. Itsekin koin, että opolta tuli hyviä vinkkejä ja neuvoja juuri käytännön asioihin ja niihin asioihin mitä nuoret miettivät. Oli hyvä että, edellispäivänä ohjasimme nuoria miettimään kysymyksiä etukäteen. Olisi voinut olla vaikeaa keksiä kysyttävää yhtäkkisesti tapaamisen aikana ja toisaalta olisi voinut olla monelle myös liian iso kynnys esittää mielessä olevia asioita. On turvallisempaa lukea kysymys suoraan paperista.

Loppupäivä jatkettiin alakoululla aloitettuja urakoita. Osa nuorista teki liimaamista ja laminointia ja osa aloitti hyppyruudukon tekemistä pihalle. Hyppyruudukon tekeminen, mittojen tarkistaminen ja laskeminen osoittautui nuorille haastavammaksi kuin itse olin etukäteen ajatellut, mutta neuvojen ja ohjaamisen avulla työ kuitenkin eteni. Toisaalta oli myös hyvä, että pysähdyimme kunnolla pohtimaan, miten kannattaa edetä ja mitä työvaiheita tulee. Loput ryhmäläisistä tulivat myös myöhemmin auttamaan hyppyruudukon tekemisessä, ja yhteistyöllä saimme ruudukon kehykset maalattua oikean kokoisiksi sekä suoraan.

Kuvio 2. Hyppyruudukon reunat valmistuu yhteistyössä.

Iltapäivään mahtui myös paikallisen veteraanin luona käynti. Keskustelimme nuorten kanssa jo alkuvuokosta sääntöjen luomisen lomassa siitä, mitä vaitiolovelvollisuus työpaikalla tarkoittaa. Nyt vielä muistutimme siitä, että menemme yksityisen ihmisen luokse ja meidän tulee kunnioittaa häntä ja hänen kotiansa. Pesimme hänen ikkunansa, joita ei ollut hänen kertomansa mukaan pesty useisiin vuosiin. Ikkunan pesu oli useimmille nuorille aivan uutta ja opastimme heitä siihen. Nuoret käyttäytyivät ja toimivat hyvin asiallisesti ja ikkunat saatiin hienosti puhtaaksi.

Päivän päätteeksi juttelimme vielä päivän kulusta, ja nuorten mielestä päivän ohjelma oli ollut ”ihan ok” ja ”ihan mukavaa”. Mukavimmiksi päivän tehtäviksi nousivat hyppyruudukon tekeminen ja laminointityöhön liittyvä liimaaminen ja leikkaaminen. Ohjaajan näkökulmasta keskustelu koko ryhmän kesken on saatu viriämään hiukan alkuvuokkoa enemmän. Huomiota

se vaatii ja ohjaajalta myös keskustelun virittämistä. Toiminnallisten menetelmien avulla ja pienemmissä ryhmissä keskustelu on ollut selkeästi luontevampaa. Työtehtävien lomalla olemme keskustelleet muun muassa erilaisista ammateista ja omasta näkemyksestä, mikä ammatti voisi sopia itselle ja mikä ei.

17.6.2021

Tämä päivä eteni pitkälti maalaustöiden merkeissä. Heti aamusta kaikki kuitenkin saivat tiedon tulevasta koulupaikastaan. Osa oli saanut tiedon jo kotona ja kertoivat siitä iloisin mielin heti tullessaan. Lopuille tieto tuli myös nopeasti ja helpottavaa toki oli kaikille, että jokainen nuori sai opiskelupaikan. Olimme suunnitelleet päivään aikaa, jotta jokaisella on mahdollisuus ottaa heti opiskelupaikka vastaan Opintopolussa, jotta se ei vahingossakaan unohdu. Kaikki ryhmäläiset eivät päässet haluamaansa ensisijaiseen paikkaan, joten selvittelimme saman tien, mitä paikan vastaanottamisen kanssa tehdään, jos odotellaan vapautuvaa paikkaa varasijalta. Samalla myös selvitimme, miten opiskelupaikan vastaanottaminen vahvistetaan tulevaan oppilaitokseen. Tulevaan oppilaitokseen tulee tehdä tietyn ajan kuluessa itselleen Wilma-tunnukset, jotka tekemällä samalla vahvistaa ottavansa paikan vastaan. Sovimme nuorten kanssa, että seuraavana päivänä on mahdollisuus starttipäivän aikana tehdä väliaikaiset Wilma-tunnukset ja autamme tarvittaessa halukkaita niiden tekemisessä. Yksi ryhmäläisistä on lähdössä muualle päin Suomeen opiskelemaan, ja sovimme että häntä autamme seuraavana päivänä asuntolapaikan hakemisessa ja myös paikan vastaanottamisessa.

Päivä alkoi siis kaikkiaan iloisissa tunnelmissa. Oli mukava huomata nuorten iloisia ja helpotuneita reaktioita. Koin, että moni nuori selkeästi vapautui ja rentoutua hyvien uutisten myötä. Itsestäni tuntui mukavalta se, että nuoret halusivat jakaa uutisensa meidän ohjaajien kanssa. Opiskelupaikan saaminen näyttäytyi selkeästi ryhmäläisten yhteisenä asiana ja se haluttiinkin jakaa muille. Tämä aamuinen oli mielestäni ensimmäinen osoitus jonkun asteisesta ryhmäytymisestä ja myös osallisuudesta.

Loppupäivän aikana teimme paljon maalaushommia. Alakoululla jatkoimme kaikki yhdessä hyppyruudukon tekemistä. Hyppyruudukon valmistumista ja omaa työtä ihastelimme ja sen jälkeen heti jo lähdimmekin toteuttamaan toista samanlaista eri kohtaan pihaa. Toisen ruudukon tekeminen sujui jo sutjakkaammin ja olikin mukava huomata, miten oma-aloitteisuus alkoi nuorilla vähitellen lisääntyminen. Työvaiheet olivat jo tutut, niin on tietysti helpompi tarttua toimeen. Me ohjaajat myös pyrimme kannustamaan nuoria ja sanoitimme osaamista ja onnistumisia paljon, jotta nuoretkin niitä huomaisivat. Toinen ruudukko valmistui muutama nuoren toimesta ripeään tahtiin. Saman aikaisesti osa ryhmästä vahvasti pihalla aiemmin ollutta rinkiä uusin maalein ja muutti sen Tervapata-ringiksi. Olen iloinnut, kun olemme huomanneet, että pienempiin ryhmiin tehdyt ryhmäjaot ovat olleet onnistuneita sillä tavoin, että nuoret ovat alkaneet ottaa toisiinsa kontaktia enemmän. Siitä taidosta on hyötyä myös tulevassa oppilaitoksessa.

Päivän päätteeksi totean, että näiden neljän päivän aikana on tapahtunut paljon kehittymistä. Varmasti itsessäni ohjaajana, mutta myös ryhmäläisissä. Ohjaamisen tarve vähenee selkeästi koko ajan ja omatoimisuus sekä töihin tarttuminen samaan aikaan lisääntyy. Keskustelua saadaan nuorten kanssa koko ajan enemmän viriämään ja omien mielipiteiden kertominen muille tapahtuu varmemmin kuin alkuviikosta. Kysymyksen esittämisen jälkeen me ohjaajat olemme saaneet ryhmäläisiltä vastauksia entistä helpommin, eikä enää välttämättä joka kerta tarvitse nimetä jokaista erikseen vastaamaan. Nuorten jännittäminen on selkeästi vähentynyt ja se näkyy myös mielestäni rentoutumisena. Toki isolta osin tähän vaikuttanee yhteishaun tulokset ja stressin väheneminen.

Me ohjaajat olemme pyrkineet pitämään työnteon iloisena ja rentona jotta jokaisella olisi hyvä olla porukassa mukana. Olemme pyrkineet huomiomaan jokaisen omana persoonana ja vahvistaneet jokaisen yhtä suurta roolia tässä ryhmässä. Nuorten mielestä tämän päivän parhainta antia oli maalaaminen ja sitä toki tehtiinkin paljon. Maalaaminen itselleni ohjaajana näyttäytyi myös nuorille mieluisana. Maalaamisessa omatoimisuus ja itseohjautuvuus oli nuorilla selkeästi nähtävillä. Hyppyruudukon tekeminen oli myös mielekkäimpien töiden listalla.

Näiden päivien aikana on päästy tutustumaan näihin nuoriin jo jonkun verran. Ohjauksen tarpeet ja mahdolliset toimintakyvyn haasteet ovat alkaneet näkyä, ja ne olemme mielestäni pystyneet hyvin huomioimaan. Koen, että olemme pystyneet vastaamaan yksilöllisiin tarpeisiin melko hyvin ja olemme pyrkineet huomioimaan jokaisen nuoren tilannetta.

18.6.2021

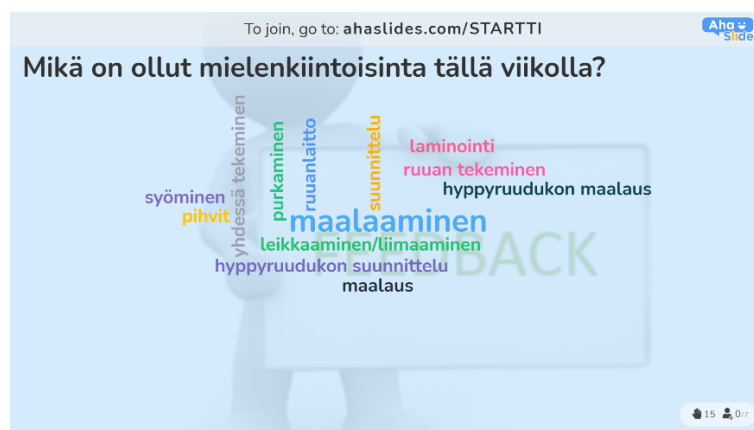
Ensimmäisen starttiviikon viimeinen päivä. Aamulla yksi nuorista jäi toisen ohjaajan kanssa esivalmistamaan lounaaksi hampurilaispihvejä ja me loput suuntasimme alakoululle jatkaamaan kesken jääneitä projekteja ja aloittamaan uutta. Nuoret tarttuivat hienosti heti toimeen, sillä työtehtävät olivat jo edellispäiviltä tuttuja. Saimme valmiiksi yläpihan tervapataringin ja alapihan kuluneen mittarimatomaalauksen. Maalaustyöt hoituivat taas yhteistyössä ja kaikki mahtuivat sulassa sovussa maalaamaan samaa työtä. Maalaustaidot ovat selkeästi kehittyneet viikon aikana, vaikkakin työn jälki on ollut koko ajan siistiä. Nuorten omatoimisuus on lisääntynyt koko ajan ja tänään se on ollut selkeästi nähtävillä.

Lounaaksi valmistimme nuorten toiveesta hampurilaisia ja jälkiruoaksi olimme hankkineet jäätelökakkua, koska halusimme juhlistaa yhteishaun tuloksia. Iltapäivästä saimme vieraaksi toisen asteen oppilaitoksen kuraattorin, joka kertoi omasta näkökulmastaan nuorille, mitkä asiat muuttuvat, kun siirrytään peruskoulusta toiselle asteelle. Kuraattorilta tuli hyödyllistä tietoa liittyen poissaolokäytänteisiin, erityisopetuksen ja tuen tarpeeseen ja yleisiin käytänteisiin. Kuraattori korosti rohkeutta kertoa asioista omalle ryhmänohjaajalle tai kenelle tahansa koulun työntekijöistä, jos ei jotain asiaa tiedä, ymmärrä tai osaa. Iltapäivän aikana avustimme nuoria tekemään Wilma-tunnukset uuteen kouluun ja sitä kautta ottamaan paikan vastaan. Yksi ryhmäläisistä oli tehnyt tämän itsenäisesti kotona, mutta muiden kanssa tehtiin starttipäivän aikana. Tunnusten tekemiseen tullut sähköpostiohje oli pitkä ja täynnä

tekstiä ja sen ymmärtäminen vaati keskittymistä. Monet nuorista kokivat tunnusten tekemisen vaikeana ja ohjaaminen tässä tuntui todella tarpeelliselta. Pienestä ryhmäkoosta huolimatta eteen tuli monenlaisia pulmia, ennen kuin tunnukset saatiin kaikilla toimimaan.

Viikon päätteeksi keskustelimme kuluneesta viikosta. Keskustelu on ollut ryhmän kesken melko vähäistä ja nuoret hiukan arastelevat oman mielipiteen sanomista ja kysymyksiin vastaamista. Loppuviikkoa kohden kuitenkin reipastumista on tapahtunut ja erityisesti pienemmissä ryhmissä keskustelua on alkanut viriämään enemmän. Me ohjaajat olemme rohkaisseet nuoria osallistumaan keskusteluun ja pyrkineet harjoittelemaan tätä myös helpoilla keskustelun avauksilla. Olemme myös halunneet kuulla kaikkien mielipiteitä ja erikseen niitä olemme kaikilta kysyneet, jos nuoret eivät muuten lähde vastaamaan.

Nuoret ovat vaikuttaneet olleen tyytyväisiä viikkoon ja tietyt tehtävät ovat nousseet puheissa ylitse muiden. Mukavinta heidän mielestään on olleet hyppyrudukon suunnittelu ja maalaustyöt. Muuttohommien tekeminen myös nousi myönteisenä esille. Hyödynsimme kännykkää ja www.ahaslides.com nettisivustoa palautteen saamisessa, koska etukäteen arveltuna se olisi nuorten kanssa toimiva. Kuvio 3 näyttää nuorten vastaukset kysymykseen: Mikä on ollut mielenkiintoisinta tällä viikolla? Vastausrivejä oli kolme. Isoimmaksi tekstikooltaan vastauksissa nousi ”maalaaminen”, joten se oli vastattu eniten. Myös ”hyppyrudukon suunnittelu” oli todennäköisesti kommentoinut enemmän kuin yksi. Muut vastaukset olivat saman arvoisia, joten todennäköisiä ne olivat yksittäisten nuorten vastauksia. Vastauksissa nousivat esiin edellä mainittujen lisäksi: hyppyrudukon maalaus, leikkaaminen/liimaaminen, laminointi, syöminen, suunnittelu, purkaminen, ruoanlaitto, pihvit, yhdessä tekeminen ja ruuan tekeminen.

Kuvio 3. Nuorten palaute ensimmäisen viikon päätteeksi.

Tiedustelimme nuorilta, kokivatko he opinto-ohjaajan ja kuraattorin käynnit hyödyllisinä ja kaikki kommentoivat tämän myönteisesti. Nuorten mielipidettä kysyttiin myös siihen, kannattaisiko heidän mielestään vastaavat vierailut järjestää ensi vuonnakin ja kaikki olivat sitä mieltä, että kannattaa. Päivän päätteeksi ennen kotiin lähtöä valitsimme taas Mahti-tunne-

korteista sopivan kuvaamaan sen hetkistä fiilistä. Valitut kortit olivat myönteisiä ja useammat kertoivat, että kortti kuvasti rentoa fiilistä. Jäi vaikutelma, että nuoret olivat starttiviikkoon tyytyväisiä, aivan kuten me ohjaajatkin.

Välitön viikkoanalyysi 18.6.2021

Ohjaajan näkökulmasta *viikko on ollut täynnä työtä ja touhua ja hommat ovat edenneet hienosti. Etukäteen tehty suunnitelma* on toiminut hyvin ja se on tuonut itselleni ohjaajana varmuutta ja selkeyttä. On ollut hieno huomata, että nuoret alkoivat vähitellen toimimaan yhdessä ja jonkun verran puhumaan toisillensa ja auttamaan muita. *Keskustelua on tarvinnut johtaa ja ylläpitää, puheenaiheita ottaa esille ja melko paljon myös pyytää nuoria vastaamaan.* Edistystä on kuitenkin tapahtunut ja se tuntuu itsestäni hyvältä. Erityisen mielissäni olen siitä, että mielestäni ensimmäisen päivän jälkeen *nuoret olivat rennompia ja vapautuneempi olotila nuorilla lisääntyi loppuviikkoa kohden.*

Ensimmäisten päivien jälkeen pystyimme jo melko hyvin hahmottamaan, *minkä tyyppistä ohjausta tarvitaan. Pyrimme kannustamaan ja rohkaisemaan* nuoria kaikessa tekemisessä. Kannustaminen on ollut yksi ohjaajan tärkeimmistä tehtävistä minun mielestäni tämän viikon aikana. Osallistujat voivat olla epävarmoja omasta tekemisestään, erityisesti jos työ on uutta. *Kannustaminen auttaa heitä yrittämään ja saamaan onnistumisen kokemuksia. Sanoitimme myös onnistumisia,* jotta nuoret itsekkin helpommin *tunnistaisivat omaa osaamistaan ja onnistumisiaan.* Koen, että pystyimme luomaan *ryhmään luottamuksellisen ilmapiirin,* jossa kaikilla oli tilaa olla oma itsensä. Nuorilla tuntuu olevan monenlaisia ajatuksia ammattikouluun siirtymiseen liittyen ja koen, että olemme pystyneet jo tämän viikon aikana melko hyvin käsittelemään niitä aiheita, joita he alun kyselylomakkeeseen kirjoittivat.

Ohjaustyö korostuu tämän tyyppisessä toiminnassa. Ohjaajan tulee ohjata niin yksilöä, ryhmää kuin myös ryhmäläisiä tekemään työtehtäviä. Jokainen ohjattava on oma yksilönsä ja *ohjauksen tarve on vaihteleva.* Ohjaajan tulee omata hyvä *kyky tunnistaa nuoren ohjauksen tarve.* Itse huomaan, että *omat ohjaustaitoni ovat näiden päivien aikana kehittyneet* melko paljon. Olen tehnyt aiemmin paljon yksilöohjaustyötä, mutta vähemmän ryhmän ohjausta. Etukäteen pohdin, osaanko luontevasti ohjata ryhmää ja tukea sopivalla tavalla nuorten ryhmäytymistä. Koen että olen osan-

nut huomioida jokaisen nuoren yksilönä ja pyrkinyt löytämään jokaiselle sopivan työtehtävän. Toisaalta olen myös kannustanut nuoria uusien taitojen opetteluun ja pyrkinyt antamaan myönteistä palautetta toiminnasta. Ohjaustaitoja tämän tyyppisessä toiminnassa siis tarvitaan ja myös *erilais-ten ohjausmenetelmien käyttämistä*.

Sääntöjen luominen on ollut tarpeellista, mutta myös niiden luomisessa ohjaus on ollut tarpeellista. *Tunnekorttien sekä muiden toiminnallisten menetelmien käyttäminen* on osoittautunut hyödylliseksi. *Isomman ryhmän jakaminen* pienempiin osiin on myös tietyissä tilanteissa tarpeellista ja mahdollistaa *henkilökohtaisemman ohjauksen*. Työtehtävät ovat viikon aikana olleet monipuoliset, eivätkä niistä kaikki välttämättä nuoria motivoivia. Asenne on kuitenkin ollut kaikilla nuorilla myönteinen, joten tylsemmätkin työt ovat sujuneet hienosti.

Viikko on ollut opettavainen meille ohjaajille ja näiden *kokemusten pohjalta tarkennamme vielä toisen viikon tehtäviä* ja harjoiteltavia asioita. Tulevalla toisella viikolla tulemme erilaisten työtehtävien lisäksi harjoittelemaan muille itsestä kertomista, muiden tervehtimistä ja omien vahvuuksien tunnistamista. Vierailijoiden käynti on koettu hyvin tarpeellisena ja hyödyllisenä. *Yhteishaun huomioiminen* ja siihen liittyen *opintopaikan vastaanottaminen* osoittautui tämän viikon aikana tarpeelliseksi. *Yhteishaun tulosten odottaminen* on ollut jännittävää ja nuoret vapautuivat tulosten saamisen jälkeen selkeästi. *Opiskelupaikan vastaanottaminen ja uusien Wilma-tunnusten luominen* puolestaan osoittautuivat hankalimmiksi kuin etukäteen osasimme odottaa.

Omat tuntemukset viikon päättyessä ovat tyytyväiset, mutta samalla haikeat. Viikko on ollut omasta mielestäni mukava ja *nuorten kanssa työskentely antoisaa*. Aika on kulunut nopeasti ja paljon on saatu tehtyä. Tehty *suunnitelma on osoittautunut toimivaksi* ja olimme osanneet etukäteen *aikatauluttaa* toiminnot hyvin. Isoja muutoksia ei viikon aikana tarvinnut tehdä. Sisältöä on viikkoon saatu todella paljon, vaikka mieleen tuleekin koko ajan paljon lisää erilaisia asioita, joita voimme käydä läpi. Aika on kuitenkin rajallinen ja *johonkin raja on vedettävä*.

5.1.10 Seurantaviikko 31

2.8.2021

Toinen starttiviikko käynnistyi muutaman viikon kesätauon jälkeen. Toiselle starttiviikolle osallistuu sovitusti vain viisi nuorta. Tauon aikana isompia muutoksia koulupaikkoihin ei ollut tullut, yksi nuori oli päässyt nousemaan varasijalta ensisijaiseen toiveeseensa. Starttiviikko käynnistyi kuulumisten vaihtamisen jälkeen heti täydellä tohinalla ja lähdimme töihin kunnan vuokra-asuntoihin. Ensimmäisenä tyhjensimme yhden pihavaraston romuista ja kaikilla nuorilla oli heti alusta hieno tekemisen meininki. Oma-aloitteisuutta oli heti ensimmäisenä päivänä selkeästi enemmän kuin ensimmäisellä viikolla.

Varaston tyhjennyksen jälkeen lähdimme yhteen erittäin huonokuntoiseen asuntoon, jota piti remontoida ennen kuin se voidaan vuokrata seuraavalle. Isännöitsijä kertoi hiukan asunnon taustoista ja asunnossa olleen hajun syistä. Isännöitsijä myös kertoi nuorille, mitä asioita omassa asunnossa ja sen ylläpidossa tulee huomioida. Tehtävänämmä oli poistaa asunnosta tapetit ja jalkalistat sekä purkaa keittiön kaapin ovet.

Ensimmäisestä viikosta totuttuun tapaan valmistimme yhdessä lounaan. Jokaiselle löytyi oma työtehtävä ja oli hienoa huomata miten nuoret toimivat yhdessä keittiössä. Neuvoimme ja autoimme tarpeen mukaan, mutta melko vähäistä tarve kuitenkin oli. Lounaan jälkeen jatkoimme aamupäivällä kesken jäänyttä työtä vuokra-asunnossa. Työtä tehdessämme asunnon huono kunto ja paha haju puhututti ja keskustelimmekin siitä, kuinka elämänhallinnan ongelmat, päihdeongelma yms. voivat olla taustalla tilanteissa, joissa asunto pääsee tällaiseen kuntoon.

Päivän päätteeksi nuoret antoivat kuvakortin ja selityksin palautetta päivästä ja siitä millä fiiliksellä ovat. Kaikkien vastaukset olivat enemmän myönteisiä, päivä oli ollut suurimman osan mielestä ihan mukava. Joku oli sitä mieltä, että oli hiukan ihmetteleväinen olo. Vuokra-asunnon huono kunto oli jäänyt muutamalla nuorella mieleen, enkä sitä yhtään ihmettele.

Päivä sujui nopeasti ja työnteke oli reipasta. Itselleni jäi tunne, että nuoret tulivat jo vähän niin kuin vanhaan tuttuun työpaikkaan. En havainnut, että ketään olisi erityisesti jännittänyt työpäivä tai toisten tapaaminen. Työnteon lomassa keskustelimme muun muassa tulevasta koulun aloituksesta ja siihen liittyvästä jännityksestä. Keskusteluissa kävi ilmi, että bussimatkat kouluun ja matkakortin hankkiminen oli useammalla nuorella mielen päällä. Olen tyytyväinen, että nuoret tuovat esiin asioita, joita pohtivat, jotta voimme selvittää niitä. Koulu on alkamassa ensi viikolla ja on ymmärrettävää, että käytännön asiat ovat nyt mielessä.

3.8.2021

Päivä sujui edellispäivänä aloitetun remonttikohteen kimpussa ja kaikki nuoret tarttuivat omatoimisesti töihin, jotka jäivät edellisenä päivänä kesken. Kaikilla oli oma työtehtävä ja havaitsin että ohjauksen tarve oli vähäistä. Pyrimme työnteon lomassa keskustelemaan ja kannustamaan kaikkia osallistumaan keskusteluihin rohkeasti. Omasta mielestäni tämän viikon aikana oleminen on ollut ensimmäiseen viikkoon verrattuna vielä vapautuneempaa ja keskustelua olemme saaneet enemmän aikaiseksi.

Tänäänkin valmistimme itse lounaamme ja nautimme sen yhdessä. Yhdessä ruoan tekeminen sujuu jo selkeästi rutiininomaisemmin kuin aiemmin. Tekeminen on kaikilta osin varmempaa ja sujuvampaa. Lounaan jälkeen jatkoimme takaisin vuokra-asunnolle tekemään kesken jääneet työt. Saimme päivän aikana loput tapetit ja jalkalistat poistettua, sekä keittiön kaapin ovet niiltä osin, kun se meille oli mahdollista.

Koulumatkatukiasiat ovat muutamilla nuorilla nyt mielen päällä ja niistä tänään puhuimme. Oppivelvollisuuslain mukaan koulumatka on maksuton, mutta asia ei ole niin helppo, jos asuu pitkän matkan päässä bussipysäkestä eikä ole kyytiä sinne. Tänään olimme asiasta yhteydessä Kelaan ja tulevaan oppilaitokseen, mutta valmista toimintatapaa ei ole. Selvittelemme vielä, mitä mahdollisuuksia kulkemiseen bussipysäkillä löytyy.

4.8.2021

Aamusta kokoonnuimme toimipisteelle, tutustuimme itseemme, pohdimme, minkälaisia me jokainen olemme ja minkälaisia arvoja meillä on. Nuoret saivat pohtia omia luonteenpiirteitä, sekä niitä asioita, joista pitää. Harjoittelimme myös itseemme esittelyä muille, sitä mitä kertoa itsestä muille. Itsestä kertomisen taitoa nuoret tulevat tarvitsemaan tulevaisuudessa, mahdollisesti jo ensi viikolla alkavassa koulutuksessa. Kaikki ryhmäläiset saivat esittelyn tehtyä, mutta toisille oli selkeästi vaikeampaa tunnistaa sitä millainen minä olen. Me ohjaajat myös autoimme nuoria tilanteessa kertomalla omia myönteisiä havaintojamme nuorista. Lounaaksi söimme edellispäivänä valmistamaamme keittoa ja sen jälkeen lähdimme vierailulle läheisen kaupungin toisen asteen oppilaitokseen.

Kampusalueella meitä odotti kuraattori, joka esitteli meille eri opintolinjojen tiloja. Tutustuimme myös kuraattorien ja opinto-ohjaajien vastaanottotiloihin. Ryhmäläisten kanssa keskustelimme, mitkä asiat ensimmäisessä päivässä mietityttää tai jännittää jo lähes kaikki toivat esille, että ovat epävarmoja siitä mihin ensimmäisenä aamuna pitää saapua. Kuraattorin opastuksella kävimme läpi ensimmäisen päivän kokoontumispaikat ja kellonajat, jotta jokainen tietää mihin ja milloin pitää saapua.

Osa ryhmäläisistämme aloittaa toisella toimipisteellä, joten kävimme selvittämässä myös siellä mihin ensimmäisenä päivänä saavutaan. Kävimme yhdessä läpi myös bussien aikataulut, linja-autopysäkit koulujen edustoilla sekä muutaman nuoren osalta vaihdon kaupungin sisäiseen liikenteeseen.

Päivän päätteeksi täytimme vielä yhdessä Kelan matkatukihakemuksia halukkaiden kanssa. Matkustaminen kaupunkiin tuntuu olevan ajatuksia herättävä ja hiukan huoltakin aiheuttava useimmille ryhmäläisille. Ilmaisen matkakortin saamiseksi nuorten tulee osata ensimmäisenä päivänä hankkia itselleen koululta ostotodistus ja suunnistaa kaupungissa matkakeskukselle hakemaan matkakortti. Kertasimme vielä selkeästi toimintaohjeet tätä varten.

Nuoret antoivat päivän aikana palautetta, että tulevaan oppilaitokseen tutustuminen tuntui tarpeelliselta. Jännitystä ja stressiä tuntui helpottavan se, kun tietää miten ja mihin ensimmäisenä päivänä menee. Tutustuminen oppilaitoksen rakennuksiin tuntui itsestään tarpeelliselta, kun havaitsin miten tärkeää, se oli nuorille. Nuori sai tulevasta oppilaitoksesta konkreettisen mielikuvan ja varmuuden siitä, että osaa ja pärjää ensimmäisenä päivänä oikeaan paikkaan. Tutustumispäivä on selkeästi tärkeä ja hyödyllinen ja itse ohjaajana koen, että tähän kannattaa myös jatkossa panostaa. Kokoontumispaikkojen ja linja-autolla kulkemisen selvittäminen helpottaa lähtemistä ensimmäisenä päivänä.

5.8.2021

Työntäyteinen päivä. Heti aamusta siirryimme vuokra-asuntoyhtiön toimeksiannosta maalaamaan yhden taloyhtiön jätekatosta sekä siistimään taloyhtiön pihaa. Jätekatos sai uutta maalia ripeään tahtiin ja kaikki tekivät töitä tehokkaasti. Jätekatoksen maalaamiseen osallistui useampi nuori kerralla ja yhteistyötaitoja hiukan vaadittiin. Maalaamisjärjestys tuli suunnitella etukäteen ja nuorten tuli hiukan keskenään olla vuorovaikutuksessa, jotta pystyivät yhtä aikaa toimimaan saman rakennuksen ympärillä. Itse olin ohjaajana toki mukana, mutta tarkoituksellisesti jätin myös asioita nuorten keskenään mietittäväksi ja sovittavaksi.

Lounastauon yhteydessä keskustelimme siitä, mikä näillä starttiviikoilla on ollut mukavinta ja mikä tärkeintä/tarpeellisinta. Yhden mielestä jalkalistojen irrotus, toisen mielestä tapettien irrotus. Kannatusta sai myös syöminen ja maalaus. Joukossa oli myös joku, joka ei osannut sanoa. Alkavaan opiskeluun liittyvistä asioista tärkeimpinä anteina nuoret kertoivat koulumatkoihin liittyvät tiedot. Esimerkiksi bussiaikataulujen selvittäminen ja tiedon saanti mistä aikataulut löytyvät. Myös bussipysäkkien etsiminen ja fyysinen paikalla käynti kampusalueella koettiin tärkeänä.

Lounaan jälkeen palasimme maalaustöihin sekä piha-alueen pusikoiden karsimiseen. Saimme myös vieraaksemme yhdestä valtakunnan median lehdestä toimittajan. Järjestämämme Toisen asteen startti on herättänyt kiinnostusta, ja sen vuoksi tulivat tekemään toiminnasta jutun. Toimittajan paikalla oleminen oli selkeästi hiukan jännittävää, mutta muutama nuori halusi kuitenkin osallistua haastatteluun ja olivat saaneet siihen vanhemmiltaan myös luvan.

Päivän päätteeksi suunnittelimme vielä yhdessä huomista eli viimeistä työpäiväämme ja erityisesti sitä, mitä ruokaa valmistaisimme ja mitä voisimme leipoa. Keskustelua ruoasta ja omista mieltymyksistä on alkanut tulla entistä enemmän ja kaikkien mielipiteet pyrimme ottamaan huomioon. Onpa kiva tunne, kun kaikki rohkaistuu kertomaan mielipiteensä.

Ryhmäläisten osallistuminen keskusteluun on lisääntynyt kaiken aikaa. Jatkovaa puheenporinaa ei ole, mutta vastauksia tulee kuitenkin aiempaan verrattuna enemmän ja reippaammin. Itselläni on myös tunne, että ryhmäläisten itsevarmuus on lisääntynyt ja se näkyy selkeästi omatoimisena tekemisenä ja aktiivisena työhön tarttumisena.

6.8.2021

Viimeinen starttipäivä käynnistyi pihatöiden tiimoilta. Saimme tehtäväksi leikata yhden taloyhtiön angervopensaat matalaksi. Puutarhasaksien ja voimapihtien kanssa leikkasimme pensaat muutaman tunnin kuluessa ja siirsimme leikatut oksat yhteen kasaan. Auringonpaiste ja lämpö tekivät työn hiukan raskaammiksi, mutta ilman kenenkään purnaamista hommat saatiin yhteistyössä tehtyä.

Loppupäivän vietimme toimipisteellämme. Valmistimme lounaaksi tortilloja ja leivoimme päiväkahville korvapuusteja, niin kuin edellisenä päivänä yhdessä sovimme. Ruoanlaiton ja leivonnin lomassa keskustelimme stressistä, siihen liittyvistä oireista ja pitkittyneen stressin haitoista. Lisäksi mietimme myös haitallisia ajatuksia, sitä miten ne saattavat ohjata ja häiritä meidän toimintaamme ja jopa lisätä epävarmuutta niin, että ei uskallakaan tehdä asioita. Saimme aiheiden tiimoilta hyvää keskustelua aikaiseksi.

Viikon aikana olemme miettineet omia taitoja ja vahvuuksia sekä luonteenpiirteitä ja samalla teemalla jatkoimme vielä iltapäivän aikana. Pelasimme nuorten kanssa taitobingo; valmiista taitolomakkeesta jokainen valitsi kuusi taitoa, jotka omaavat ja kirjoittivat ylös. Ohjaaja alkoi luetella lomakkeen taitoja ja nuoret merkitsivät kirjoittamansa taidon omaan lomakkeeseensa, kun se sanottiin. Ensimmäisenä neljä merkintää saanut voitti ja sai palkinnon. Bingo jatkui tämän jälkeen niin pitkään, että jokainen palkittiin. Nuoret innostuivat tästä ja lähtivät hyvin mukaan. Tämä on hyödyllinen tehtävä ottaa käyttöön jatkossakin. Pohdimme kuitenkin toisen ohjaajan kanssa, että seuraavalla kerralla nuoria pyydetään valitsemaan isompi määrä taitoja ja se voittaa, joka saa esimerkiksi neljä taitoa peräkkäin.

Pelasimme myös vahvuuskorteilla Alias-tyylistä peliä, jolloin jokainen luki kortin selityksen vuorollaan ja muut yrittivät arvata mistä luonteenpiirteestä oli kysymys. Harjoitus oli onnistunut ja hauska, nuoret osallistuivat tähän aktiivisesti ja ilmapiiri oli mukavan rento. Keskustelimme myös omista haaveista ja unelmista, ja nuoret kirjoittivat itselleen kirjeen tulevaisuuteen. Kirje pidettiin yksityisenä ja se jäi nuorelle itselleen myöhemmin luettavaksi. Nuoret lähtivät tähänkin hyvin mukaan. Pari nuoren mielestä tehtävä tuntui hiukan vaikealta, mutta hekin saivat kirjeen kuitenkin kirjoitettua valmiiksi.

Päivän päätteeksi kokosimme yhteen asioita, joita olemme käsitelleet ja jokaisella oli vielä mahdollisuus esittää kysymyksiä. Me ohjaajat annoimme nuorille palautetta onnistuneista kahdesta viikosta ja kiitimme heitä hyvästä asenteesta ja reippaasta työnteosta. Nuoret vastasivat myös tekemäämme palautekyselyyn, jonka pohjalta voimme kehittää toimintaamme. Annoimme nuorille starttiin osallistumisesta diplomit muistoksi.

Keskustelimme toisen ohjaajan kanssa, että starttiviikot olivat kaikkiaan todella onnistuneita. Molemmat olimme tyytyväisiä tekemiimme suunnitelmiin ja startin sisältö tuntui onnistuneelta. Tehdyt suunnitelmat pitivät melko hyvin, mutta jätti kuitenkin pientä pelivaraa tehdä asioita vielä hetkessä sopivammalla tavalla.

Välitön viikkoanalyysi 6.8.2021

Touhukas ja aktiivinen viikko, joka eteni nopeaan tahtiin. Työt sujuivat hienosti ja jokaisen asenne pysyi matkan varrella erittäin hyvänä. Mitään isompia ongelmia ei tullut eteen missään vaiheessa, vaan tehty suunnitelma toimi hyvin. Kirjalliset tehtävät ja pohdintatehtävät oli jaoteltu sopivan mittaisiin pätkiin, ja osallistujat jaksoivat hyvin niihinkin osallistua. Tärkeitä havaintoja tällä viikolla ovat muun muassa se, että tilanteen mukainen ja oikea-aikainen keskustelu on hyödyllistä. Sanoittamista ja kannustamista on jatkettu tälläkin viikolla. Me ohjaajat olemme kertoneet nuorille omia myönteisiä havaintojamme, joita olemme tehneet.

Etukäteen tulevaan koulurakennukseen sekä bussipysäkkeihin ja aikatauluihin tutustuminen nousi nuorten puheissa esille tärkeinä asioina. Nuoret rentoutuivat ja jännittäminen vähentyi, kun ensimmäisen koulupäivän tapaamispaikka ja ajankohta selkiytyivät. Monipuoliset työtehtävät ovat selkeästi olleet nuorten mieleen, ei yksitoikkoista puurtamista. Ryhmäytymisen onnistuminen on tärkeää ja tämän toisen viikon aikana ryhmäläiset olivat selkeästi jo enemmän yhteistyössä toistensa kanssa. Tehtävät, jotka liittyvät itsensä esittelemiseen tai muuhun henkilökohtaiseen tekemiseen, on hyvä sijoittaa toiminnassa siihen vaiheeseen, kun ollaan jo muiden kanssa vähän tutumpia.

Oma *innostuneisuus* jatkui tämänkin viikon ajan, mutta näin startin päätteeksi huomaa myös hakeutua itsessään. Nuorten kanssa jo tottui työskentelyyn ja nyt heistä jokainen lähtee kohti omaan polkuunsa. Tässä kohtaa tunnen myös *ylpeyttä siitä*, että olimme suunnitelleet sisällöltään monipuolisen ja toimivan Toisen asteen starttitoiminnan, jonka *toteutus myös onnistui hienosti*. Viimeisenä toimintapäivänä nuoret täyttivät palautekyselyn, jonka tulokset kuvataan luvussa 5.2.

5.1.11 Seurantaviikko 32

9.8.2021

Viimeinen päiväkirjapäivä Toisen asteen starttiin liittyen. Olemme keskustelleet näistä kahdesta viikosta kokonaisuutena ja myös työtehtävistä, joita olimme järjestäneet. Me molemmat ohjaajat olemme olleet hyvin samoilla linjoilla siitä, että lähtökohtaisesti startin sisältöihin ei ole tarpeen tehdä isoja muutoksia. Kahden viikon konsepti tuntui toimivalta ja molempien viikkojen sijoittelu oli mielestämme onnistunut. Havaitsimme kuitenkin, että ensimmäisen viikon opinto-ohjaajan vierailun tärkeä anti oli osittain jo jäänyt nuorilla taka-

alalle, joten ehkä se kannattaa siirtää jatkossa jälkimmäiselle viikolle juuri ennen koulun alkua. Tutustuminen kampusalueelle on ehdottomasti jatkossakin järjestettävä asia, samoin joukkoliikenteeseen tutustuminen. Työtehtäviä tulee olla riittävästi ja jokaisen tulee tietää mitä tehdä. Yhteinen lounas ja yhdessä sen valmistaminen on tuntunut ryhmäytymisenkin kannalta tärkeältä ja sen haluamme pitää jatkossakin mukana toiminnassa.

Omien vahvuuksien, taitojen, arvojen ja itsetuntemuksen tunnistamiset ovat tärkeitä asioita, eikä niitä voi painottaa liikaa. Tulevaisuuden toiminnassa voisi olla tarpeellista vielä lisätä yleisiä sosiaalisia taitoja vahvistavia tehtäviä ja menetelmiä, mutta toki tarpeen mukaan jokaisen ryhmän kohdalla. Tämän vuoksi sisältöä ei mielestämme kannata lyödä täysin lukkoon etukäteen, jotta voi omien havaintojen perusteella tarvittaessa lisätä sellaisia asioita, joiden harjoittelu tuntuu tarpeelliselta.

Välitön viikkoanalyysi 9.8.2021

Toisen asteen starttijakso on saatu päätökseen. *Kokonaisuutena* kaksi viikkoa olivat *onnistuneita*. Koen, että pystyimme hyvin *vastaamaan nuorten tarpeisiin*, erityisesti tärkeiksi aiheiksi nousivat *koulurakennukseen tutustuminen ja kouluun kulkemisen selvittäminen*. Toiminnan sisältö oli meidän ohjaajien mielestä onnistunut ja samansuuntaista palautetta saimme nuoriltakin. Hyvin tehty *suunnitelma etukäteen* ohjasi toimintaa ja jäsenteli päivien kulkua. Suunnitelmaan kannattaa panostaa, mutta toisaalta siihen *kannattaa jättää väljyyttä*, jotta voi tarpeen mukaan painottaa asioita, joita juuri kyseinen ryhmä voisi tarvita. Toiminnan pitäminen kahtena erillisenä viikkona oli toimiva, mutta *sisältöjen sijoitteluun kannattaa vielä kiinnittää huomiota*, seuraavaa toteutusta suunniteltaessa. Ensimmäisen viikon asiat vaikuttivat olevan osittain nuorten mielistä jo poistuneet toisen viikon kohdalla. Nykyisistä sisällöistä mikään ei osoittautunut tarpeettomiksi, sen sijaan *sosiaalisten taitojen harjoittamisen lisäämisen* tarvetta pohdimme.

5.2 Palautekysely nuorille

Toiselle starttiviikolle osallistuneet nuoret vastasivat nimettöminä palautekyselyyn viimeisenä starttipäivänä. Vastaajia oli viisi. Palautekyselyssä nuorilta kysyttiin mielipidettä siitä, onko työtehtävät olleet mielenkiintoisia, onko työtehtävät olleet vaikeusasteeltaan sopivia, onko nuori saanut riittävästi apua ja ohjausta työtehtävien suorittamiseen, onko nuori saanut startin aikana itselleen tarpeellista tietoa ja kannattiko nuoren mielestä lähteä starttiin mukaan. Lisäksi nuorilta tiedusteltiin, mitä starttiviikkojen sisällöistä kannattaisi olla mukana, jos startti järjestetään myös ensi vuonna peruskoulun päättävälle nuorille.

Nuorten täyttämästä palautekyselystä saatiin tietoa viiden vastaajan osalta. Kolmen vastaajan mielestä starttiviikkojen työtehtävät olivat olleet mielenkiintoisia ja kaksi vastasi epäröivämmin NO-JAA. Työtehtävien vaikeusasteesta vastaajat olivat yhtä lukuun ottamatta sitä mieltä, että vaikeusaste oli sopiva. Kaikki vastaajat kokivat, että olivat saaneet riittävästi apua ja ohjausta startin aikana ja samoin kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että olivat saaneet itselleen tarpeellista tietoa. Yksi vastaaja oli hiukan epävarma siitä, kannattiko lähteä starttiin mukaan, mutta loput olivat sitä mieltä, että mukaan lähtö oli kannattavaa. Avoimen kysymyksen vastaamalla vastaajat toivat esille, että startin sisällössä kannattaa jatkossakin olla mukana tietoa tulevasta koulusta, maalausta, ruoanlaittoa, listojen repimistä, ulkotöiden tekemistä. Lisäksi mainittiin, että toiminnan sisällöissä kannattaa olla jatkossa mukana kaikki, mitä tänäkin vuonna oli ja ei tarvitse lisätä mitään.

6 Tulosten yhteenveto

Tulokset esitetään tutkimuskysymysten mukaisesti siten, että niitä käsitellään erikseen suunnitteluvaiheena, käynnistysvaiheena, toteutusvaiheena ja päättämisen vaiheena sekä jaoteltuna työntekijän ja osallistujan näkökulmaan ja jatkosuosituksiin. Nuorten antama suullinen palaute on kirjoitettu mukaan päiväkirjateksteihin, mutta palautekyselyt on analysoitu erikseen ja ne käsitellään toteutusvaiheessa osallistujan näkökulman yhteydessä.

6.1 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaihe sisälsi laajalti toiminnan sisällön suunnittelun ja laajuus näkyi tuloksissa monipuolisina vastauksina. Sisältöjen suunnitelmien vuoksi tulokset olivat osittain yhteneväisiä prosessin muiden vaiheiden tulosten kanssa.

6.1.1 Työntekijän näkökulma

Työntekijän näkökulmasta suunnitteluvaiheen tuloksia tarkasteltaessa havaittiin asioiden ennakointi, niin tuen tarpeen näkökulmasta kuin ajankohtaisten asioiden kartoittamisessa. Suunnitteluun, erityisesti työtehtäviin, panostaminen sekä nuorille oleellisen tiedon tunnistaminen ja osallistujiin etukäteen tutustuminen nousivat esiin aineistosta. Työntekijän näkökulmasta havaittiin, että oli oleellista huomioida kesätyöpalkkarakojen budjetointi. Toiminnan nimi ja sen vaikutus nousi myös esiin aineistosta. Ammattistartti -jakson sijasta Toisen asteen startti -kesätyöjakson koettiin nimenä viestivän, että toiminta on tarkoitettu kaikille peruskoulun päättävälle nuorille eikä vain

ammattiin suuntautuville. Suunnitteluvaiheessa työntekijän näkökulmasta huomioitiin, että työntekijällä tulee olla hyvät yhteistyötaidot ja kykyä tunnistaa omaa ohjausosaamista.

6.1.2 Osallistujan näkökulma

Suunnitteluvaiheessa huomioitiin, että osallistujien näkökulmasta on tärkeää mahdollisuus monipuolisen kokemuksen tarjoamiseen, hyödyllisen tiedon saamiseen sekä oman osaamisen tunnistamisen harjoitteluun. Suunnitteluvaiheen tuloksissa näyttäytyi myös kesätyömahdollisuuden tarjoaminen ja kesätyöpalkan saaminen. Aineistosta tunnistettiin myös toiminnan ajankohdan oikea-aikaisuuden miettiminen sekä nuorille ajankohtaisiin asioihin liittyen avun saaminen.

6.1.3 Jatkosuositukset

Toimintaa suunniteltaessa tulee huomioida, että toimintaa ohjaavat ohjausosaamista omaavat henkilöt, jotka tuntevat peruskoulun ja toisen asteen välisen nivelvaiheen toimintaa. Toiminnan nimen tulee kuvata toimintaa, eikä se saa rajata osallistujia pois mielikuvien vuoksi. Lähtökohtana toiminnalle on työnantajan tarve, mutta myös kohderyhmän tarve. Kohderyhmän rekrytoinnissa kannattaa tehdä yhteistyötä niiden toimijoiden kanssa, jotka kohderyhmän kanssa työskentelevät. Suunnitteluvaiheeseen kannattaa panostaa ja selvittää ajankohdan oikea-aikaisuus sekä osallistujien kaipaama hyödyllinen tieto tulevasta muutoksesta. Työtehtävien tulee olla monipuolisia ja tarpeellisia ja niiden järjestämisessä kannattaa hyödyntää verkostoja sekä toimia yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa. Työntekijän tulee olla aloitteellinen ja aktiivinen. Toiminta-ajatus pohjautuu kesätyöjaksoon, joten osallistujien kesätyöajan palkka tulee olla budjetoituna.

6.2 Käynnistysvaihe

Käynnistysvaihe seurasi toteutusvaiheen jatkumona, mutta prosessin vaiheet menivät osittain myös päällekkäin. Käynnistysvaihe oli kestoltaan tässä kehittämisprosessissa melko lyhyt vaihe suunnitteluvaiheen ja toteuttamisvaiheen välissä. Käynnistysvaihe sisälsi kuitenkin erilaisia elementtejä kuin suunnitteluvaihe ja oli sen vuoksi siitä erotettavissa.

6.2.1 Työntekijän näkökulma

Käynnistysvaiheen tuloksia arvioitaessa työntekijän näkökulmasta yhteisenä tekijänä tunnistettiin asioiden ennakoiminen. Lisäksi huomioitiin, että toiminnasta kannatti tiedottaa etukäteen ja niin ikään osallistujien tapaaminen esimerkiksi työsopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä oli hyödyllistä. Ennakointiin ja etukäteisvalmisteluun liittyi oleellisesti myös se, että käynnistysvaiheessa sopivien ja asianmukaisten varusteiden hankinta oli tärkeää. Huomioitavana asiana aineistosta nousi esiin myös oikeanlaisten ohjausmenetelmien sekä toiminnallisten menetelmien valitseminen ja hyödyntäminen.

Toisena isompana kokonaisuutena aineistoista tunnistettiin yhteistyön tekemiseen liittyvät asiat. Yhteistyötaitoja, vuorovaikutustaitoja ja työntekijän aktiivisuutta tarvittiin, jotta saatiin toimiva ja monipuolinen kokonaisuus. Käynnistysvaiheessa yhteistyötä tehtiin eri toimijoiden kanssa ja monenlaisissa asioissa.

6.2.2 Osallistujan näkökulma

Osallistujan näkökulmasta käynnistysvaiheen tuloksista havaittiin työntekijän näkökulmaa vastaten ennakointi ja ennakkotiedon antaminen ja saaminen. Käynnistysvaiheessa nousi esiin huomio, että on hyvä huolehtia, että osallistuja tulee tietoiseksi alkavan toiminnan sisällöstä ja saa ennakkotietoa tulevasta kesätyöjaksosta. Ennakoinnin havaittiin mahdollisesti vähentävän osallistujien jännittämistä.

6.2.3 Jatkosuositukset

Käynnistysvaiheessa korostuu vahvasti monien asioiden ennakoiminen ja yhteistyön tekeminen. Käytännön asiat tulee varmistaa ja tarpeelliset suojavarusteet ja välineet tulee hankkia. Yhteistyökumppaneiden kanssa tulee varmistaa sovitut asiat. Käynnistysvaiheessa kannattaa huomioida, että osallistujat saavat ennakkotietoa tulevasta toiminnasta. Lyhytkin tutustuminen osallistujien ja ohjaajien kesken etukäteen madaltaa osallistujien kynnystä osallistua toimintaan ja antaa työntekijälle tärkeää tietoa.

6.3 Toteutusvaihe

Kehittämistyön toteutusvaihe sisälsi kaksi erillistä viikkoa, joiden aikana nuoret olivat mukana ohjatussa toiminnassa. Toteutusvaiheen tuloksia varten analysoitiin päiväkirja-aineiston lisäksi myös nuorten antamaa palautetta.

6.3.1 Työntekijän näkökulma

Toteutusvaiheen tuloksista havaittiin isoina kokonaisuuksina niin ohjausosaaminen kuin vuorovaikutustaidot. Tulosten mukaan työntekijän näkökulmasta toteutusvaiheessa ohjausmenetelmiin ja ohjaustarpeen selvittämiseen tuli kiinnittää huomiota. Ohjaustarve vaihteli yksilökohtaisesti ja toiminnan edetessä. Ohjaustarpeen tunnistaminen oli tärkeää, ja oli huomioitava, että osallistujat eivät välttämättä tuoneet itse esille ohjauksen tarvetta. Työntekijän ohjausosaamista tarvittiin niin yksilö- ja ryhmänohjaamisessa, mutta myös työtehtävien ohjaamisessa. Työntekijän tuli tunnistaa ja tiedostaa oma osaamisensa, jotta pystyi ohjaamaan osallistujia. Toteutusvaiheen tuloksissa huomioitiin, että työntekijältä edellytettiin myös muutoskyvykkyyttä, sillä tehtyihin suunnitelmiin tuli muutoksia ja esiin nousi tarpeita, joita ei ollut ennakoitu. Työntekijän näkökulmasta huomioitiin myös, että toiminnan aikana tuli tilanteita, joissa tarvittiin ohjaajan palvelujärjestelmätuntemusta sekä tiedon haun osaamista. Erilaisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden tunteminen auttoi nuorten auttamisessa.

Tuloksista havaittiin, että työntekijän hyvät vuorovaikutustaidot edistivät yhteistyön tekemistä eri toimijoiden kanssa. Hyviä vuorovaikutustaitoja tarvittiin muiden ihmisten kanssa toimiessa, mutta erityisesti jos osallistujat eivät ole kovin puheliaita. Ohjaajalta vaadittiin tarpeen mukaan keskustelun virittämistä, johtamista ja ylläpitämistä. Tulosten mukaan keskustelu kannatti ajoittaa työtehtävien tekemisen lomaan ja valita tarvittaessa keskustelun aiheiksi tavallisia, kevyitä keskustelun aiheita. Ohjaajan tuli tarvittaessa kannustaa ja aktivoida osallistujia osallistumaan ja myös antaa palautetta. Työntekijän näkökulmasta ryhmämuotoinen toiminta mahdollisti osallistujien osallisuuden vahvistamisen ja vertaistuen saamisen.

6.3.2 Osallistujan näkökulmasta

Päiväkirja-aineiston analysoinnin perusteella havaittiin, että osallistujien näkökulmasta tärkeää oli päästä tutustumaan tulevaan oppilaitokseen ja saada tietoa opiskeluun liittyvistä asioista. Aineistosta nousi esille myös käytännön asioihin tutustuminen, esimerkiksi linja-autopysäkkien ja aikataulujen selvittämisen tarpeellisuus. Avun saaminen omien asioiden selvittämiseen havaittiin myös huomioitavana asiana.

Aineiston analysoinnissa havaittiin myös, että työelämän pelisääntöihin tutustuminen ja niiden noudattaminen osallistujan näkökulmasta olivat tarpeellisia. Huomioitavaa oli, että osallistujan näkökulmasta tärkeitä olivat monipuoliset työtehtävät ja työkokemuksen saaminen. Tuloksista havaittiin myös oman osaamisen, omien vahvuuksien ja taitojen tunnistaminen. Sosiaalisten taitojen vahvistaminen, oman mielipiteen kertomisen harjoittelu ja omien vaikutusmahdollisuuksien harjoittelu nousivat myös aineistosta tarpeellisina asioina esiin.

Palautekyselyn perusteella osallistujat kokivat saaneensa tarpeellista tietoa toiminnan aikana. Samalla tavoin kaikki osallistujat kokivat, että olivat saaneet apua ja tukea työtehtävien tekemiseen. Neljä viidestä vastaajasta koki, että mukaan lähtö Toisen asteen starttiin oli kannattavaa. Osallistujien vastauksissa nousi esille, että toiminnassa kannattaa olla erilaisia työtehtäviä ja tiedon antamista uudesta koulusta.

6.3.3 Jatkosuositukset

Toteutusvaiheessa tulee huomioida, että ohjaaja tunnistaa ohjaustarpeen ja osaa kohdistaa sitä oikein. Ohjaustarve vaihtelee ja useimmilla vähenee, kun osallistujien kokemus karttuu. Yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen on tärkeää. Osallistujien esittämiä kysymyksiä ja tarpeita varten tulee varata aikaa, jotta apua ja tukea voidaan antaa oikea-aikaisesti ja osallistujien tarpeita vastaaviin asioihin. Lomakkeiden ja hakemusten täyttämiseen ja niissä avustamiseen kannattaa varata aikaa. Toteutusvaiheessa oikea-aikaista ja tarpeellista on päästä tutustumaan tulevaan oppilaitokseen, sekä oppilaitoksen henkilökuntaan mahdollisuuksien mukaan. Myös käytännön asioiden selvittämiseen on hyvä varata toteutusvaiheessa aikaa. Joukkoliikenteen toiminta, matkakortin ostaminen ja bussiaikataulujen selvittäminen on hyvä pitää sisällöissä mukana.

Toteutusvaiheen työtehtävien kannattaa olla mahdollisimman monipuolisia ja tarpeellisia. Osallistujien mielestä mielisimpia asioita olivat maalaaminen, ulkotöiden tekeminen, lattialistojen poistaminen ja ruoanlaitto. Tärkeää on myös työelämän pelisääntöihin tutustuminen ja niiden noudattaminen. Työtehtävien lomassa keskustelu tukee osallistujien ryhmäytymistä ja osallisuutta. Omien taitojen ja vahvuuksien tunnistaminen ja oman itsensä esitleminen valmistavat nuorta tutustumaan uusiin tuleviin opiskelutovereihin sekä valmistavat oman osaamisen tunnistamiseen.

6.4 Päätämisvaihe

Päätämisvaiheen tulosten analysointi pohjautui yksittäiseen päiväkirjatekstiin, joka oli kirjattu toiminnan päättyessä. Päätämisvaiheen päiväkirja-aineisto pohjautui ohjaajien pohdintaan starttitoiminnan loppumisen jälkeen sekä päiväkirjan kirjoittajan pohdintaan.

6.4.1 Työntekijän näkökulma

Päätämisvaiheen tulosten analysoinnissa havaittiin suunnitelmallisen toiminnan tärkeys. Työtehtävät ja sisällöt tuli suunnitella hyvin etukäteen. Tulokset osoittivat, että suunnitelmaan oli kuitenkin tarpeellista jättää väljyyttä, jotta ohjaajat pystyivät tilanteen mukaisesti sisällyttää toimintaan mukaan sellaisia teemoja, joista kyseisen ryhmän osallistujat hyötyivät.

6.4.2 Osallistujan näkökulma

Päätämisvaiheen tuloksista tulkittaessa osallistujan näkökulmasta, havaittiin toiminnan kehittäminen niin, jotta osallistuja hyötyi toiminnasta mahdollisimman monella eri tavalla. Osallistujien ryhmäytymistä tukivat käytännön asiat, esimerkiksi ruoanlaittaminen yhdessä. Sosiaalisten taitojen harjoittelu toi mahdollisuuden tutustua muihin ryhmäläisiin ja lisätä omia vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia.

6.4.3 Jatkosuositukset

Aineistosta on havaittavissa, että suunnitelman tekeminen etukäteen on tarpeellista ja sen avulla mahdollistetaan monipuoliset työtehtävät. Suunnitelma on hyvä tehdä joustavaksi, jotta yksilölliset tarpeet voidaan huomioida ja toimintaa pystytään tarvittaessa muokkaamaan. Toiminnan onnistumista ja sujuvuutta sekä sisältöjen sopivuutta tulee arvioida jokaisen toimintaryhmän osalta

erikseen, koska vaihtuvista osallistujista johtuen tarpeet ovat erilaisia. Saadut tulokset pohjautuvat yhden tekijän kokemuksiin yhdestä ryhmästä. Sisältöjen sijoittelu kahden viikon ajalle tulee pohtia tarkasti, jotta nuoret saavat aina oikea-aikaista tietoa.

7 Pohdinta

7.1 Päiväkirjamuotoisen menetelmän arviointi

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö, joka mukailee autoetnografista tutkimusta luo opinnäytetyön tekijälle myös vahvan osallistujan roolin (Fingerroos & Jouhki 2018, 91). Menetelmään liittyen, aineisto muodostui pääosin tekijän omien kokemusten ja havaintojen pohjalta tehdystä päiväkirja-aineistosta. Näin ollen aineistoa kertyi erilaiset määrät prosessin eri vaiheissa. Päätämisvaiheen aineisto jäi suppeammaksi, kuin muiden prosessin vaiheiden aineistomäärät. Aineiston määrä vaikutti tämän tyyppisessä menetelmässä suoraan myös saatujen tulosten määrään. Toisaalta päätämisvaihe oli toiminnan kehittämisprosessissa selkeästi pienemmässä roolissa kuin muut vaiheet, joten oli luonnollista, että siitä kertyi myös vähemmän aineistoa ja tuloksia.

Päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä tekijän on hyväksyttävä, että päiväkirja-aineisto ei voi koskaan olla täydellinen. On inhimillistä, että tämän tyyppisessä työssä jotain asioita voi jäädä huomioida ja joitain havaintoja voi jäädä myös kirjaamatta tai muuten dokumentoimatta. (Fingerroos & Jouhki 2018, 102.) Autoetnografisessa tutkimuksessa kerronta on usein tarinallisessa muodossa, eikä tarkoituksena olekaan teoretisoida tekstiä. Tarinallisessa kerronnassa on mukana kirjoittajan henkilökohtaiset kokemukset ja myös tunteet. Näin ollen tutkijan vaikutus tähän tutkimusprosessiin on selkeä ja voi herättää kysymyksiä tutkimuksen luotettavuudesta ja todenmukaisuudesta. (Adams, Holman, Stacy & Ellis 2015, 99–103; Tienari & Kiriakos, 2020, 18). Tutkimusta arvioitaessa onkin oleellista huomioida se, miksi ja mitä tarkoitusta varten autoetnografista tutkimusta tehdään. Analyttisessä autoetnografiassa tutkimuksen tekijä käy vuoropuhelua ja toimii yhteistyössä muiden kanssa. Tutkimuksen tekijä pyrkii analyttiseen tapaan kertomaan omista havainnoista ja oivalluksista tutkimuksen aikana. (Tienari & Kiriakos 2020, 18.)

Päiväkirjan kirjoittamisessa reflektiivisyys on tärkeää ja kirjoittajan tulee uskaltaa avata ja kirjoittaa ylös omia oivalluksia ja ajatuksiansa. Kirjoittajan tulee tarkastella reflektiivisesti tutkimuksen aikana tehtyjä päätöksiä. Päiväkirjatekstien kirjoittaminen ja julkaiseminen vaativat kirjoittajalta

rohkeutta ja kykyä ilmaista itseään kirjoittamisen avulla. (Tienari & Kiriakos 2020, 18.) Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön tekemisen aloittaminen vaatii jo ennakolta pohdintaa, jotta työn tekijä on valmis julkaisemaan kirjoittamansa päiväkirja-aineiston. Lisäksi työn tekijän tulee tiedostaa, että työn julkaiseminen ei saa vaikuttaa päiväkirja-aineiston teksteihin. Päiväkirja-aineistoista tulee välittyä kirjoittajan kokemukset ja ajatukset, joten tekstejä ei voi kaunistella. Tämän opinnäytetyön päiväkirjatekstejä ei ole kirjoitettu puhtaalla asiatyylisellä tekstillä, vaan aineistossa on puhekielistä tekstiä. Tekijän tekemät havainnot, kokemukset ja tunteet välittyvät tekstistä oikeina, kun tekijä kirjoittaa vapaalla tyyllillä. Päiväkirja-aineiston kirjoittaminen asiatyylisellä tekstillä olisi voinut antaa kirjoittajan ajatuksista vääränlaisen kuvan, mikä olisi voinut analysoinnin yhteydessä johtaa vääristyneeseen tulokseen.

Tämän tyyppisen työn tekeminen on opettavaista, mutta omalla tavallaan kovin vaativaa. Tekijän tulee hyväksyä se, että jokainen tämän tyyppisesti toteutettu tutkimus on ihan omanlaisensa työ. Etnologiseen tutkimusotteeseen luonteeseen ja sen vakuuttavuuteen kuuluukin, että tekijän tulee pohtia monia asioita, niin myös omaa tekemistä, onnistumista ja erehtymistä. (Fingerroos & Jouhki 2018, 104.) Päivi Rissanen toteaa väitöskirjassaan (2015, 215) hyvin, että omien kokemusten käyttäminen autoetnografisessa tutkimuksessa on sekä tutkimuksen anti että sen haaste.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus toiminnan lähtökohtana

Opinnäytetyön uskottavuuteen vaikuttaa se, että lukijalla on tietoa siitä, miten työn aineisto on kerätty ja miten sitä on käsitelty (Juuti & Puusa 2020, 11). Uskottavuuden ja luotettavuuden osoittamiseksi opinnäytetyössä käytetyt menetelmät ovat aukikirjoitettuna, jolloin lukija pystyy muodostamaan käsityksen siitä, miten ja millä menetelmillä aineistoa on kerätty ja miten sen analyysi on toteutettu. Toisin sanoen lukija tulee tietoiseksi, minkä menetelmien avulla tutkimustuloksiin on päädytty. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2013, 261.)

Toisen asteen startti -kesätyöjaksolle osallistuneet nuoret olivat yli 15-vuotiaita, joten he päättivät osallistumisestaan kehittämistyöhön itsenäisesti. Osallistujille kerrottiin, että palaute kirjataan ylös ilman tunnistetietoja. Osallistujille annettiin vanhemmille vietäväksi tiedote, jossa heitä tiedotettiin kehittämistyöstä ja osallistujien mahdollisuudesta antaa palautetta toiminnasta. (Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suo-

messa 2019, 9). Osallistujille kerrottiin, että heillä oli mahdollisuus osallistua toimintaan myös ilman palautteen antamista (Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019, 8).

Opinnäytetyön tekijän toimintaa on ohjannut koko prosessin ajan Hyvä tieteellisen käytännön ohjeistus. Tutkimuslupa haettiin asianmukaisesti ja huomiota kiinnitettiin niin rehellisyyteen, huolellisuuteen kuin tarkkuuteen. Työssä viitattiin muiden tekemiin tutkimuksiin ja tekstiviitteitä käytettiin asianmukaisesti, kunnioittamalla muiden tekemää työtä. Aineistoa käsiteltiin huolellisesti ja osallistujilta saatu palaute dokumentointiin ilman tunnistetietoja. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.) Toimeksiantajakunta esiintyy työssä nimettömänä, jotta toimintaan osallistuneita ei voida työstä tunnistaa.

7.3 Johtopäätökset ja jatkosuositukset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja kehittää kunnan palveluna järjestettävää, peruskoulun päättävälle nuorille suunnattua Toisen asteen startti -kesätyöjaksoa. Tavoitteena oli kehittää uudenlainen kesätyökokonaisuus, jonka avulla edistetään nuorten sopeutumista toiselle asteelle siirtymisessä ja tuetaan opiskelupaikan vastaanottamisessa. Tavoitteena oli kehittää toimintaa, josta nuoret saavat kesätyöpalkan ja työkokemuksen lisäksi myös hyödyllistä tietoa tulevista toisen asteen opinnoista. Opinnäytetyön tutkimustehtävinä oli selvittää, mitä tekijöitä tulee ottaa huomioon osallistujien ja työntekijöiden näkökulmasta Toisen asteen startti -kesätyöjakson suunnitteluvaiheessa, käynnistysvaiheessa, toteutusvaiheessa ja päättämismvaiheessa.

Toisen asteen startti -kesätyöjakson suunnittelu, toteuttaminen ja kehittäminen oli yhteiskunnallisesti ajankohtainen, kunnan toteuttama toimenpide nuorten kouluttautumisen tukemiseen. Opinnäytetyönä tehty Toisen asteen startti -kesätyöjakson suunnittelu ja toteuttaminen oli mielenkiintoinen kehittämistyö, joka mahdollisti usean nuoren työllistämisen ja samaan aikaan tuen tarjoamisen heille. Lisäksi ryhmätoimintana järjestetty kesätyö lisäsi nuorten osallisuutta ja antoi mahdollisuuden vertaistukeen. Jokainen Toisen asteen startti -kesätyöjaksoon osallistunut nuori aloitti toisen asteen opinnot normaalisti ensimmäisenä koulupäivänä. Toiminnan päätteeksi osallistujien tukeminen jatkui jokaisen tarpeiden mukaisesti normaalina etsivän nuorisotyön toimintana ja satunnaisena yhteydenpitona. Kukaan toimintaan osallistuneista ei keskeyttänyt aloittamaansa koulutusta parin ensimmäisen kuukauden kuluessa.

Tuloksissa nousi esiin panostaminen suunnitelmavaiheeseen ja sisältöjen aikatauluttamiseen. Kuitenkin nähtiin tarpeelliseksi, että suunnitelma oli laadittu joustavaksi, jotta sisältöjä pystyttiin vielä tarkentamaan osallistujien tarpeita vastaaviksi. Ohjaajilta edellytettiin aktiivisuutta eri yhteistyökumppaneiden suuntaan. Toteuttamisvaiheessa tärkeiksi asioiksi nousivat monipuolisten työtehtävien tekeminen ja ohjaustarpeen tunnistaminen. Oleellista oli myös, että toimintaan osallistuvilla nuorille tarjottiin henkilökohtaista apua ja tukea, esimerkiksi oikeisiin palveluihin hakeutumiseen tai erilaisten hakemusten täyttämiseen. Tuen antaminen ja yhteydenpito tarpeen mukaan myös toiminnan päättymisen jälkeen kuuluu vahvasti toiminnan luonteeseen.

Tutustuminen tulevaan oppilaitokseen sekä sen erityistyöntekijöihin nousivat tarpeellisena ja ehkä kaikkein tärkeimpinä asioina esiin, sekä työntekijän että osallistujan näkökulmasta. Kuraattorin ja opinto-ohjaajan vierailut antoivat osallistujille paljon tärkeää tietoa ja tämän tyyppistä yhteistyötä on tulosten valossa tarpeellista jatkaa. Niin ikään koulumatkaan tutustuminen sekä matkalippujen hankkimisessa opastaminen todettiin tarpeelliseksi, koska osallistujista jokaisen tuleva koulumatka suuntautui toiselle paikkakunnalle.

Jokaisen ryhmän tarpeita pohdittaessa korostui myös etukäteistutustuminen osallistujiin. Tässä toteutuksessa ei ilmennyt haasteita ryhmän jäsenten välisissä suhteissa, mutta sosiaalisten taitojen harjoittamisen lisääminen nykyisen suunnitelmaan voidaan silti katsoa olevan tarpeellinen lisäys. Tuloksista havaittiin, että ohjaajien panosta ryhmäytymisen ja ryhmähengen vahvistamiseen tarvittiin. Nuorille, niin kuin muillekin ikäryhmille, toimintaa järjestettäessä ryhmän jäsenten keskeisessä toiminnassa voi esiintyä haasteita. Nuoruusikäiset hakevat omaa sosiaalista paikkaansa ja sen vahvistamiseen ryhmässä toimiminen on hyvä työskentelymuoto. Ohjaajien tehtävänä on vahvistaa ryhmähengeä ja luoda toiminnalle luotettava ja turvallinen ilmapiiri. Hyvä ryhmähengi mahdollistaa sen, että toiminnassa on mukana erilaisia persoonia. (Ryhmäilmiö 2015, 8–9.)

Johtopäätöksenä todetaan, että Toisen asteen startti -kesätyöjakso osoittautui uudenaikaisiksi, toimivaksi tavaksi kunnalle järjestää peruskoulun päättävälle nuorille kesätöitä. Työkokemuksen lisäksi toimintaan osallistuva nuori sai tarpeellista tietoa tulevista opinnoista, tukea opintoihin siirtymiseen ja muihin tarvitsemiinsa asioihin. Toiminta tuki nuoren osallisuutta sekä madalsi

kynnystä siirtyä opiskelemaan uuteen oppilaitokseen, toiselle paikkakunnalle. Kunnan näkökulmasta toiminta tarjosi nuorille työkokemusta ja näköaloja kunnan eri työpaikkoihin sekä edisti heidän sijoittumistansa toisen asteen opintoihin. Työntekijän näkökulmasta toiminta tutustutti etsivän nuorisotyöntekijän ikäluokan nuoriin ja tuen antaminen sekä yhteydenpito jatkui myös toiminnan päättymisen jälkeen. Tulevan kuntoutuksen ohjaajan näkökulmasta toiminta lisäsi myös ammatillista kehittymistä niin ohjausosaamisen, palvelujärjestelmätuntemuksen kuin palveluohjauksen näkökulmasta.

Jatkosuosituksena todetaan että, tulevaisuudessa Toisen asteen startti -kesätyöjakso kannattaa ottaa kunnassa peruskoulun päättävälle nuorille yhdeksi kesätyömahdollisuudeksi. Toiminnan laajuutta kannattaa kuitenkin pohtia. Vuonna 2021 kokeilu ulottui yhden ryhmän toiminnan järjestämiseen. Jatkossa olisi hyvä miettiä, tarjotaanko Toisen asteen startti -kesätyöjakssoon mahdollisuutta kaikille kunnassa peruskoulun päättävälle nuorille. Mahdollisuutena myös on, että jatkossa kaikki peruskoulun päättävät nuoret, jotka hakevat kunnalta kesätöitä palkataan kesätyöhön Toisen asteen startti -kesätyöjaksolle. Onnistuneen ensimmäisen toimintakerran rohkaisemana voidaan ajatella olevan hyödyllistä, että kaikki halukkaat peruskoulusta toiselle asteelle siirtyvät nuoret pääsisivät toimintaan mukaan.

Lähteet

Adams, T., Holman J., Stacy, L. & Ellis, C. 2015. Autoethnography. Viitattu 7.12.2021. <https://janet.finna.fi>, Ebook Central academic Complete International edition

Arslan, G. 2017. School-Based Social Exclusion, Affective wellbeing, and Mental Health Problems in Adolescents: A Study of Mediator and Moderator Role of Academic Self-Regulation. *Child indicators research*, 11,3,963-980. Viitattu 10.1.2022. <https://janet.finna.fi>, ProQuest Central

Di Fabio, A. & Kenny, M.E. 2014. The contributions of emotional intelligence and social Support for adaptive career progress among italian youth. *Journal of career development*, 42,1, 48-59. Viitattu 19.9.2021. <https://janet.finna.fi>, SAGE Journals Premier

Doku, D.T., Acacio-Claro, P.J., Koivusilta, L. & Rimpelä, A. 2018. Health and socioeconomic circumstances over three generations as predictors of youth unemployment trajectories. *The European Journal of public health*, 29, 3, 517-523. Viitattu 20.9.2021. <https://janet.finna.fi>, Cinahl Plus

Elinikäisen ohjauksen strategia 2020-2023. 2020. ELO-foorumi. Valtioneuvoston julkaisuja 34. Viitattu 4.12.2021.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162576/VN_2020_34.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Fingerroos, O. & Jouhki, J. 2018. Etnologinen kenttätyö ja tutkimus: metodin monimuotoisuuden pohdintaa ja esimerkkitapauksia. Teoksessa *Moniulotteinen etnografia*. Toim. P. Hämeenaho & E., Koskinen-Koivisto. Helsinki; Juvenes print. 79-109. Viitattu 15.9.2021.

<https://iyx.iyu.fi/bitstream/handle/123456789/57565/978-952-68509-3-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hallitusohjelma. Valtioneuvosto. 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma. Kulttuuri, nuoriso ja liikunta-asiat. Viitattu 15.9.2021. <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/kulttuuri-nuoriso-ja-liikunta-asiat>

Harkko, J., Lehikoinen, T., Lehto, S. & Ala-Kauhaluoma, M. 2016. Onko osa nuorista vaarassa syrjäytyä pysyvästi? Nuorten syrjäytymisriskit ja aikuisuuteen siirtymistä tukeva palvelujärjestelmä. *Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia* 144. Viitattu 21.9.2021.

<https://janet.finna.fi>

Hermanson, E. & Sajaniemi, N. 2018. Nuoruuden kehitys – mitä tapahtuu pinnan alla? *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 134,8, 843-849. Viitattu 21.9.2021.

<https://www.duodecimlehti.fi/duo14286>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. *Tutki ja kirjoita*. 18. p. Helsinki: Tammi.

Huttunen, K. & Pekkarinen, T. 2016. Koulutuksen nivelvaiheet ja syrjäytyminen. Nuorisotutkimusseura ry. Nuorisotutkimusverkosto. Viitattu 20.9.2021.

https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/tiedostot/nakokulma21_nuoruus_hallitusohjelmassa.pdf

Hämeenaho, P. & Koskinen-Koivisto, E. Etnografian ulottuvuudet ja mahdollisuudet. Teoksessa Moniulotteinen etnografia. Toim. P. Hämeenaho & E., Koskinen-Koivisto. Helsinki; Juvenes print. 7-32. Viitattu 15.9.2021. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57565/978-952-68509-3-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Viitattu 13.1.2021. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Johnson, P. & Kiilakoski, T. 2020. Oppivelvollisuuden laajentaminen 2021? Arviointia uudistuksen kestävydestä ja vaikuttavampia vaihtoehtoja. Elinkeinoelämän keskusliiton selvitys. Viitattu 2.1.2022. https://ek.fi/wp-content/uploads/2020/11/Oppivelvollisuus uudistus raportti_Final.pdf

Juuti, P. & Puusa, A. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Toim. A., Puusa & P., Juuti. Gaudeamus. Viitattu 13.1.2021. <https://janet.finna.fi>, Ellislibrary.com

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kiviranta, T. Munck, P., Koskinen, S. & Tuulio-Henriksson, A. 2016. Kuntoutuminen nuoruudessa ja siirtymä aikuisuuteen. Teoksessa Kuntoutuminen. Toim. I. Autti-Rämö, A-L. Salminen, M. Rajavaara & A. Ylinen. Helsinki: Duodecim. 131-152.

Kuntoutuksen uudistaminen. 2020. Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020-2022. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisuja 2020:39. Viitattu 20.9.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162622/STM_2020_39.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lehtonen, O. & Kallunki, V. 2013. Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre. Janus, 21,2, 128-143. Viitattu 20.9.2021. <https://journal.fi/janus/article/view/50693>

Linna, M., Hätälä, J., Lankinen, T., Mäkeläinen, A., Pirhonen, E-R., Tallqvist, A., Virnes, E., Blom, H., Hirvola, M. & Olenius, T. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 33. Opetusministeriö. Viitattu 2.1.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80297/tr33.pdf>

Myllyniemi, S. & Kiilakoski, T. 2017. Nuorten koulutuspolut. Teoksessa Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri 2017. Toim. E. Pekkarinen & S. Myllyniemi. 21-54. Viitattu 20.9.2021. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2018/03/Nuorisobarometri_2017_WEB.pdf

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu 21.12.2016. Viim. muutos 31.12.2020. Viitattu 20.9.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=etsiv%C3%A4%20nuorisoty%C3%B6#L3P10>

Oppivelvollisuuden suorittaminen. N.d. Kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 2.1.2022. <https://okm.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020. Annettu 30.12.2020. Viitattu 10.1.2022. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2020/20201214?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=oppivelvollisuuslaki#L1>

Osallisuuden edistäminen. 2020. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 13.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö. N.d. Opinnäytetyö – thesis. Jyväskylän ammattikorkeakoulun oppimateriaalit nettisivustolla. Viitattu 24.11.2021. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/opinnaytetyo/toteutustavat-ja-rakenne/paivakirjamuotoinen/>

Rissanen, P. 2015. Toivoton tapaus? Autoetnografia sairastumisesta ja kuntoutumisesta. Kuntoutussäätöön tutkimuksia 88. Viitattu 13.1.2022. https://kuntoutussaatio.fi/assets/files/2021/04/Paivi_Rissanen.pdf

Ryhmäilmiö. Ryhmän ohjaajan käsikirja. 2015. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. Viitattu 13.1.2022. https://ehyt.fi/wp-content/uploads/2020/06/Ryhmailmio_opas_verkko.pdf

Sinisalo-Juha, E. & Tormulainen, A. 2021. Osallisuus. Julkaisussa Kompassi osaamiskeskus Kentaurin matkaan. Käsitteitä ja suuntia nuorisolan järjestöjen tutkimukseen, tilannekuvaan ja vaikuttavuuteen. Toim. A. Tormulainen. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 122. Viitattu 2.1.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/505463/kompassi-osaamiskeskus-kentaurin-matkaan-2021-humak.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Suositus koululaisten kesäharjoitteluohjelmasta kunta-alalla. 2020. Henkilöstöjohtaminen. Kuntatyönantajat. Viitattu 2.1.2022. <https://www.kt.fi/henkilostojohtaminen/suosituksat/koululaisten-kesaharjoitteluohjema>

Tienari, J. & Kiriakos, C. 2020. Autoetnografia. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Toim. A., Puusa & P., Juuti. Gaudeamus. Viitattu 13.1.2021. <https://janet.finna.fi>, [Ellislibrary.com](https://www.ellislibrary.com)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Viitattu 13.1.2022. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutustu työelämään ja tienaa -kesätyö eli TTT. n.d. Viitattu 14.1.2022. <https://tat.fi/aineistopankki/tutustu-tyoelamaan-ja-tienaa-kesatyo-eli-ttt/>

Uotinen, J. 2011. Senses, bodily knowledge, and autoethnography: Unbeknown knowledge from an ICU experience. *Qualitative health research*, 21,10,1307-1315. Viitattu 17.9.2021. <https://janet.finna.fi>, SAGE Journals premier

Vogler, P. 2015. Generation jobless? Turning the youth unemployment crisis into opportunity. New york: Palgrave macmillan. Viitattu 19.9.2021. <https://janet.finna.fi>, EBSCO E-book collection

Liitteet

Liite 1. Palautekysely

Palautekysely toisen starttiviikon päätteeksi

Toisen asteen startti on sisältänyt sekä työtehtäviä että tietoa opiskelusta toisella asteella:

- Onko työtehtävät olleet mielenkiintoisia?
😊 JOO 😞 NO- JAA 😞 EI

- Onko työtehtävät olleet vaikeusasteeltaan sopivia?
😊 JOO 😞 NO- JAA 😞 EI

- Oletko saanut riittävästi apua ja ohjausta työtehtävien suorittamiseen?
😊 JOO 😞 NO- JAA 😞 EI

- Oletko saanut startin aikana itsellesi tarpeellista tietoa?
😊 JOO 😞 NO- JAA 😞 EI

- Kannattiko lähteä mukaan?
😊 JOO 😞 NO- JAA 😞 EI

Jos startti järjestetään uudelleen ensi vuonna peruskoulunsa päättävälle, niin mitä starttiviikkojen sisällöistä kannattaisi sinun mielestäsi olla mukana?

KIITOS KUN JAKSOIT VASTATA 😊